

**T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**DOKTORA TEZİ
REKREASYON ANABİLİM DALI
REKREASYON PROGRAMI**

**DİJİTAL GÖÇEBELERİN SERBEST ZAMAN VE
REKREASYON ALGILARININ İNCELENMESİ**

Oğuz YILMAZ

**Danışmanı
Prof. Dr. Pınar GÜZEL GÜRBÜZ**

MANİSA-2024

Oğuz
YILMAZ

DİJİTAL GÖÇBELERİN SERBEST ZAMAN VE REKREASYON
ALGILARININ İNCELENMESİ

2024

TAAHHÜTNAME

Bu tezin Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Rekreasyon Ana Bilim Dalında akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin referans gösterilerek tezde yer aldığını, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi, tezin yazımında akademik ve etik kurallara aykırı herhangi bir yapay zekâ ve program kullanmadığımı beyan ederim.

İmza
Oğuz YILMAZ

ÖZET

Doktora Tezi

Oğuz YILMAZ
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Rekreasyon Anabilim Dalı

Danışman
Prof. Dr. Pınar GÜZEL GÜRBÜZ

Bu araştırmanın amacı dijital göçebe olarak yaşamlarını sürdüren bireylerin serbest zaman ve rekreasyon algılarının incelenmesidir.

Yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan “durum çalışması” kullanılmıştır. Bu çalışmada örneklem kartopu örneklem yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırma grubu dijital göçebe olarak yaşamlarını sürdüren 14 kişiden oluşmaktadır. Katılımcılardan öncelikle gönüllü onam formunu onaylatılmış olup, ardından kişisel bilgi formunda yer alan alan soruların cevaplandırılmaları istenmiştir. Kişisel bilgi formundan sonra katılımcılara görüşme sorularının cevaplandırılmaları istenmiştir. Araştırmanın veri analizinde NVivo veri analiz programı kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda dijital göçebe olarak yaşamlarını sürdüren bireylerin “Dijital göçebe” olarak yaşamlarını sürdürdüklerinin farkında oldukları ortaya çıkmıştır. Dijital göçebe olarak yaşamlarını sürdüren bireyler heyecan arayışı, hareketlilik, yaparak yaşayarak öğrenme, sürekli geliş, özgürlük, başarı arzusu, mutluluk, sosyalleşme, girişimci ve zamanı yönetme gibi kavramlarla kendilerini tanımlamakta oldukları ortaya çıkmıştır. Dijital göçebelerin meslek seçiminde sportif (fiziksel) rekreasyon, kültürel rekreasyon ve turistik (turizm) rekreasyon faaliyetlerde yer aldıkları tespit edilmiştir. Dijital göçebelerin sabit bir yaşam tarzında mesleklerini yapmaları arasında farklılık olarak özgürlük, rahatlık, mutluluk ve enerji yüksek kavramına yer verdiği ortaya çıkmıştır.

Dijital göçebeler hem yaşadıkları ülkelerin çeşitli yerlerine hem de dünyanın çeşitli bölgelerine seyahat etmektedirler. Dijital göçebeler internetin bulunduğu her

ortamda çalışabilmektedirler. Çevrimiçi çalışma metodunu benimseyen dijital göçebeler aynı zamanda maddi geçimlerini bu sayede kazabılıyorlar. Dijital göçebelerin iş yeri rekreasyonu olarak sektörde yeni bir meslek kolu olarak tanımlana birliğini güçlendirmede önemli bir rol oynayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital göçebe, serbest zaman, rekreasyon

2024, 85 sayfa

ABSTRACT

PhD Thesis

Oğuz YILMAZ
Manisa Celal Bayar University
Graduate School of Education
Department of Recreation

Supervisor
Prof. Dr. Pınar GÜZEL GÜRBÜZ

The aim of this research is to examine the leisure time and recreation perceptions of individuals who continue their lives as digital nomads.

Qualitative research method was used in the research. In this study, in which ‘case study’, one of the qualitative research methods, was used, it was determined by snowball sampling method. The research group consists of 14 people who continue their lives as digital nomads. The participants were first asked to approve the voluntary consent form and then they were asked to answer the questions in the personal information form. After the personal information form, the participants were asked to answer the interview questions. NVivo data analysis programme was used in the data analysis of the research.

As a result of the study, it was revealed that individuals who live their lives as digital nomads are aware of the concept of ‘digital nomad’. It has been revealed that digital nomad individuals define themselves with concepts such as thrill-seeking, mobility, learning by doing, continuous arrival, freedom, desire to succeed, happiness, socialisation, entrepreneurship and time management. It has been determined that digital nomads take part in sportive (physical) recreation, cultural recreation and touristic (tourism) recreation activities in their choice of profession. It has been determined that digital nomads include the concepts of freedom, comfort, happiness and high energy as a difference between doing their profession in a fixed lifestyle.

Digital nomads travel both to various parts of the countries they live in and to various parts of the world. Digital nomads can work in any environment where the internet is available. Digital nomads who adopt the online working method can also earn their financial livelihood in this way. It is thought that digital nomads can play an

important role in strengthening the unity of digital nomads as a new occupational branch in the sector as workplace recreation.

Keywords: Digital nomad, leisure, recreation

2024, 85 pages.

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu çalışmada dijital göçebe olarak yaşamlarını sürdüren bireylerin serbest zaman ve rekreasyon algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Dijital göçebe olarak yaşamlarını sürdüren bireylerin serbest zamana ve rekreasyona olan bakış açıları çalışmanın genel çerçevesini oluşturmaktadır.

Bu araştırmayı gerçekleştirmemde katkısı olan ve doktora sürecinde kendime davranışı ve kişiliği üzerinden birçok yönden örnek aldığım, her geçen gün bilgisine ve hoşgörüsüne olan saygımın arttığı, tez yazımının her aşamasında tüm emeğini ortaya koyarak destek veren ve hep yol gösterici yaklaşımı ile beni yüreklendirdiği için danışman hocam Prof. Dr. Sayın Pınar GÜZEL GÜRBÜZ'e

Değerli vakitlerini ayırarak tez izlemede desteklerini esirgemeyen, bu süreçte farklı bakış açıları kazandırmaya çalışan, motivasyon konuşmaları ile sınırlarımı aşmamı sağlayan ve yaşamımda dokunuşları olan, değerli hocam Prof. Dr. Sayın Selhan ÖZBEY'e

Doktora sürecinde manevi anlamda desteğini esirgemeyen dekan hocam Prof. Dr. Sayın Murat TAŞ'a

Doktora sürecinde farklı bakış açısı kazandırmaya çalışan, gelişim için yol gösteren ve manevi anlamda desteğini esirgemeyen Doç. Dr. Sayın Melike ESENTAŞ DEVECİ'ye,

Tez savunmamda zaman ayırıp değerli yorumları ile sağladıkları katkılar için, akademik anlamda bizlere örnek olacak nitelikte çalışmalar yapan Prof. Dr. Sayın Rıdvan EKMEKÇİ' ye,

Tez savunmamda zaman ayırıp değerli yorumları ile sağladıkları katkılar için, akademik anlamda bizlere örnek olacak nitelikte çalışmalar yapan Doç Dr. Sayın Hulusi ALP'e

Doktora boyunca birbirimize sürekli destek olduğumuz ve süreci beraber ilerlettiğimiz, birçok konuda birbirimizin eksiklerini tamamladığımızı düşündüğüm sevgili arkadaşım Meltem Demirkol KOCAALAN'a

Bu zorlu süreçte benim her zaman yanımda olan, mutluluklarıma, umutsuzluklarıma ve çıkmaza girdiğimde yanımda olan ve düştüğümde elimden tutup beni kaldıran değerli eşim Necla YILMAZ' a teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olan ve desteklerini hiçbir zaman eksiltmeyen anneme ve babama minnettarım.

Oğuz YILMAZ

Manisa, 2024

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 1. Dijital Göçebelerin seyahat ettiği ülkeler	13
Şekil 2. Oyun, rekreasyon ve serbest zaman deneyiminin merkezinde “zevk”	16
Şekil 3. Ciddi Serbest Zaman Perspektifi Şeması.....	17
Şekil 4. Görüşme Türleri.....	32
Şekil 5. Model 1: Dijital kendilerini tanıtan kavramlar	43
Şekil 6: Model 2: Katılımcıların Dijital göçebelik ve rekreasyonel etkinlik türleri ..	45
Şekil 7: Model 3: Dijital göçebe olarak “ben”.....	46

GRAFİKLER DİZİNİ

	Sayfa
Grafik 1. Dünya’da İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı.....	10
Grafik 2. Dijital Göçebe Farkındalığı	42

TABLULAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1. Durum Çalışması Desenleri	22
Tablo 2. Katılımcı Profilleri	24
Tablo 3. Kişisel Bilgi Formu	34
Tablo 4. Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımları	37
Tablo 5. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	37
Tablo 6. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımları	38
Tablo 7. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Dağılımları	38
Tablo 8. Katılımcıların Okudukları Bölümlere Göre Dağılımları.....	38
Tablo 9. Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımları	39
Tablo 10. Katılımcıların Meslek Yıllarına Göre Dağılımları.....	39
Tablo 11. Katılımcıların Uğraşı Alanlarına Göre Dağılımları	40
Tablo 12. Katılımcıların Uzmanlık Alanlarına Göre Dağılımları	41
Tablo 13. Katılımcıların Ulusal ve Uluslararası Destinasyon Sıklığı	41
Tablo 14. Dijital Göçebe Olarak “Ben” Kavramları	47

RESİMLER DİZİNİ

Sayfa

Resim 1. Kavimler Göçü	6
Resim 2. Malazgirt Meydan Muharebesi	7
Resim 3. Katılımcı 1	27
Resim 4. Katılımcı 4	27
Resim 5. Katılımcı 5	28
Resim 6. Katılımcı 10	28
Resim 7. Katılımcı 11-12.....	29
Resim 8. Katılımcı 8	29
Resim 9. Katılımcı 13	30
Resim 10. Katılımcı 14.....	30

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	III
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	V
ŞEKİLLER DİZİNİ	VII
GRAFİKLER DİZİNİ	VIII
TABLolar DİZİNİ	IX
RESİMLER DİZİNİ	X
İÇİNDEKİLER	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1.Araştırmanın Amacı	2
1.2.Araştırmanın Önemi	3
1.3.Araştırmanın Problem Cümlesi	3
1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.5.Sayıntılar	3
1.6.Tanımlar	4

İKİNCİ BÖLÜM LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	5
2.1.1. Göçebelik	5
2.1.2. Türklere Göçebelik	6
2.1.3. Dijital Çağ (Dijitalleşme).....	8
2.1.4. Dijital Göçebelik	11
2.1.4.1. Dijital Göçebeliğin Avantajları ve Dezavantajları	13

2.1.5. Dijital Vatandaşlık	14
2.1.6. Serbest Zaman ve Rekreasyon	15
2.1.6.1. Serbest Zaman Teorileri	17
2.1.6.1.1. Ciddi Serbest Zaman.....	17
2.1.6.1.2. Gündelik Serbest Zaman.....	18
2.1.7. Dijital Göçebelik ve Serbest Zaman	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Nitel Araştırma ve Yöntemi	21
3.2. Araştırma Modeli	21
3.3. Çalışma Grubu (Katılımcılar)	23
3.3.1. Katılımcı Profilleri	24
3.3.2. Katılımcı Profillerine İlişkin Resimleri	27
3.4. Araştırmacının Rolü	30
3.5. Veri Toplama Araçları	31
3.6. Verilerin Toplanması	33
3.7. Verilerin Analizi.....	34
3.8. Geçerlilik-Güvenirlilik.....	35
3.8.1. Geçerlilik.....	35
3.8.2. Güvenirlilik	36
3.9. Araştırma Etiği.....	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular	37
4.2. Katılımcıların Serbest Zaman ve Rekreasyon Algılarına İlişkin Bulguları	42
4.2.1. Dijital Göçebe Olmanın Farkındalığına İlişkin Bulgular.....	42
4.2.2. Dijital Göçebelerin Kendilerini Tanıtan Kavramlara İlişkin Bulgular	43

4.2.3. Katılımcıların Dijital Göçebelik ve Rekreasyonel Etkinlik Türlerine İlişkin Bulgular.....	45
4.2.4. Dijital Göçebelik Olarak “Ben” İlişkin Bulgular	46

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1. Demografik Bulgulara İlişkin Sonuç ve Tartışma	49
5.2. Katılımcı Görüşmelerine İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	50
5.2.1. Dijital Göçebe Farkındalığı Ait Tartışma	51
5.2.2. Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Ait Tartışma.....	51
5.2.3. Dijital Göçebelerin Rekreasyonel Etkinlik Türlerine Ait Tartışma	52
5.2.3.1. Sportif Rekreasyon	52
5.2.3.2. Turizm Rekreasyonu.....	52
5.2.3.3. Kültürel Rekreasyon.....	53

ALTINCI BÖLÜM

ÖNERİLER

6.1. Alana İlişkin Öneriler.....	53
6.2. Araştırmacılara İlişkin Öneriler	54

KAYNAKÇA 54

EKLER.....Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

ÖZGEÇMİŞ.....Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Hayatta kalmak insanlığın en temel içgüdüsüdür. İnsanlık var olduğu günden bu zamana kadar varlığını sürdürebilmek için ellerin de bulunan imkanlar doğrultusunda hayatta kalmayı başarmışlardır. İnsanlar ellerinde bulunan kısıtlı imkânlar ile buldukları dönem ve coğrafyaya ayak uydurmaya çalışmışlardır (Acar, 2021). İnsanoğlu buldukları döneme ve coğrafyaya ayak uydurmaya çalışırken ihtiyaçları doğrultusunda ve güvenlik koşullarını da göz önünde bulundurarak sürekli hareket halinde olmuşlardır ve göçebe olarak hayatlarını sürdürmüşlerdir. (Akgül, 2006).

Göç kavramı Türk tarihinde önemli bir yere sahiptir. İslamiyet öncesi ve sonrası dönemlerde Türkler genellikle göçebe bir hayat tarzı benimsemişlerdir. Türkler, ana yurtları olan Orta Asya'dan doğuya, batıya, kuzeye ve güneye farklı coğrafyalara göç etmişlerdir ve buralarda yeni devletler kurarak o bölgeleri hakimiyet altına almışlardır. Türkler göç ettikleri bölgelere medeniyet götürmüşlerdir. Türklerin göçebe olarak yaşamlarını sürdürmeleri, hayvancılık ile uğraşan Türklerin hayatlarını kolay ve rahat olarak yaşamalarına sebep olmuştur (Ateş, 2018).

Dijitalleşme, bilgisayar, tablet ve akıllı telefon gibi teknoloji ile gelişme gösteren cihazlar sayesinde var olan bilginin dijital ortama aktarılmasıdır. Bu aktarım sayesinde bireyler çalışma ortamlarında işlerini daha kolay bir şekilde halledebilmektedirler (Üzmez ve Büyükbeşe, 2021). Dijitalleşme, gelişen teknoloji ile hızlı bir şekilde yayılarak etkisini yaşamın her alanında hissettiren bir süreçtir (Atatanır, 2022). Dijitalleşme ile insanların içinde bulunduğu dönemlerde pek çok yeni imkanı da beraberinde getirmektedir. Teknolojinin hızlı bir şekilde gelişmesi ve her dönem hayatımıza başka bir teknolojik aletin giriş yapması bireylerin günlük hayatlarını etkilediği gibi toplumları da etkilemektedir. Hayat tarzlarının değişimi ve toplumları etkileyebilecek bir olay dijitalleşme ile yeni iş kollarında oluşmasına neden olmaktadır (Balcı ve Balcı, 2023).

Dijital teknolojinin günden güne gelişmesi, toplumların kendilerini geliştirmesine ve yeni bilgi toplumlarının oluşumunun başında gelmektedir. İnternetin

keşfi ile internetin hayatımıza girmesi sonucunda toplumların kendilerine özgü olarak ‘dijital dünya’ ortamı oluşturmuştur(Işık, 2019). Dijital çağ; Teknolojinin gelişmesi, bu teknolojinin günlük hayatta birçok farklı alanda kullanılması, insanların işlerini kolaylaştırması ve geçmişten gelen düzeni köklü ve kalıcı bir şekilde değişimini ifade etmektedir (Çelebi, 2021).

Çin’in Wuhan kentinde 2019 yılının aralık ayında ortaya çıkan ve solunum yolu hastalığına sebep olan bir salgın ortaya çıkmıştır. Bu Covid-19 olarak adlandırılan Sars-CoV-2 hastalığıdır. Bu hastalığın göstermiş olduğu etkilerin üzerine Dünya Sağlık Örgütü 11 Mart 2020 tarihinde küresel pandemi ilan etmiştir (Pollard ve ark. 2020). Pandemi süreci ile birlikte sosyal yaşam, eğitim ve iş yaşamlarında değişimlere ve gelişmelere neden olmuştur. İnsanların günlük yaşam şekilleri ve düzenleri de değişmeye başlamıştır (Sucu, 2020). Pandemi süreci ile yenedünya düzeni oluşmaya başlamıştır. Bu dönemde insanların evlerinde yaşamlarını sürdürmeleri ve kısıtlı saatlerde dışarıya çıkmaları sosyolojik açıdan da değişimleri beraberinde getirmiştir. Bu dönem ile birlikte geleneksel çalışma yerini uzaktan çalışmaya bırakmıştır ve dijitalleşmenin bir ürünü olan sosyal medya bu süreçte etkisini daha da arttırmıştır. Bu süreç de yeni iş kolları da ortaya çıkmıştır. Bu iş kollarından bir tanesi de dijital göçebeliktir (Kırak ve Özkoçak, 2020).

Sabit bir yaşam tarzından daha çok hem gezip hem de internet ortamından çalışabilen kişilere dijital göçebe denilmektedir. Wifinin bulunduğu her ortam dijital göçebelerin çalışma ortamıdır. Dijital göçebeler işlerini hallederken fiziki olarak bir yere bağlı kalmak zorunda olmadıkları için çalışma mekanları dijital göçebeler için bağımsızdır (Deniz, 2019). Dijital göçebeler evden online çalışanların aksine, uzaktan çalışmayı avantaj olarak görüp dünyanın farklı yerlerinde hem çalışıp hem de buldukları konumlarda serbest zamanlarını değerlendirebiliyorlar (Thompson, 2019).

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; dijital göçebelerin serbest zaman ve rekreasyon algılarının incelenmesidir.

1.2.Araştırmanın Önemi

İnsanlık tarihi birçok küresel salgın ile mücadele etmiştir. Veba salgını, Amerika’da suçiçeği salgını, kolera salgını ve tifüs salgını bunlara örnek verilebilir. 2019 yılında ortaya çıkan Covid-19 salgını da küresel bir salgın haline gelmiştir. Salgın birçok insanın ölmesine ve kalıcı hastalıkların oluşmasına neden olmuştur. Covid-19 salgını ile dünya genelinde pandemi ilan edilmiş ve birçok ülke sokağa çıkma yasağı getirilerek hayatı durma noktasına getirmiştir. Bu süreç içerisinde insanlar işlerini bilgisayardan çevrimiçi olarak yürütmüş, eğitim online olarak bilgisayar ortamında gerçekleşmiş ve birçok insan için pandemi süreci yeni fikirlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bu fikirlerden bir tanesi olan hem gezi hem de çalışma fikri günümüzde yeni bir kavram olan dijital göçebe kavramını karşımıza çıkarmıştır. Dünyanın çeşitli yerlerinde yaşamlarını teknoloji ile iç içe bir şekilde sürdüren dijital göçebelerin sayısı günden güne artmaktadır. Hem çalışıp hem de serbest zamanlarını rekreatif faaliyetlerle değerlendiren dijital göçebeler yeni bir iş kolu olarak karşımıza çıkmış durumdadır.

Bu çalışmasının alana farklı bir bakış açısı ve yenilik katacağı düşünülmektedir.

1.3.Araştırmanın Problem Cümlesi

Bu araştırmanın ana problemi; Dijital göçebeler üzerinde serbest zaman ve rekreasyon algılarının bir etkisi var mı?

1.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma yaşamlarını dijital göçebe olarak devam ettiren bireyler ile sınırlandırılmıştır.

1.5.Sayıntılar

- Araştırmaya katılan bireylerin ölçme araçlarında gerçek durumlarını ve düşüncelerini yansıtacak nitelikte cevap verdikleri varsayılmaktadır.

- Yapılan araştırmadan elde edilen veriler gönüllü ve gerçek katılımcıların öznele görüşlerinden elde edilmiştir.
- Araştırmaya katılan bireylerin ölçme araçlarında gerçek durumlarını ve düşüncelerini yansıtacak nitelikte cevap verdikleri varsayılmaktadır.
- Literatürde sıklıkla kullanılan “boş zaman” ve “serbest zaman” kavramı eş anlamlı kabul edilmiştir.

1.6.Tanımlar

Dijital Göçebe: İş, serbest zaman ve seyahat arasında sınırların olmadığı genellikle seyahate dayalı bir yaşam tarzı sürdüren, bunu mesleki, mekânsal ve kişisel özgürlük yoluyla yapan kişiler dijital göçebe olarak tanımlanmaktadır (Reichenberger,2018).

Serbest Zaman: Bireylerin iş yaşamları dışında kalan ve temel ihtiyaçlarının yanında herhangi bir zorunluluk olmadan kişisel zevklerini yerine getirmede kullandıkları bir zaman dilimidir. Bu zaman diliminde bireyler mutlu olabilecekleri etkinliklere katılır ve kendi yeteneklerinin farkına varırlar (Taş, 2023).

Rekreasyon: Bireylerin zorunlu ihtiyaçları dışında kalan zamanda, kendilerini geliştirdikleri, kaliteli bir hayat sürdürmek, bedensel ve psikolojik olarak bir sonraki güne kendilerini hazırlamak için gerçekleştirdikleri etkinliklerin tamamı olarak tanımlanmıştır (Şimşek, 2023).

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde çalışmanın konusu ile ilgili literatür bilgisi ve kavramsal açıklamalarına yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

2.1.1. Göçebelik

Göçebelik bir topluluğun yaşamlarının ve soylarının devamı için düzenli aralıklarla yer değiştirme geleneğidir. Bu gelenek insanlar var olduğu günden beri sürdürülmektedir (Sayılır, 2012). Göçler kıtalarda belli hareketlenmeleri de beraberinde getirmişlerdir. İnsanlara buldukları bölgelerde doğal kaynakların yetersiz gelmesi ve gereksinimlerinin yerine getirilmemesi sonucunda durmadan başka yerlere göç etmişlerdir (Tan, 2013).

Göker (2015)'e göre; göç hareketliliği birçok yönden etkili olmuştur. Göç ile beraber ekonomik, coğrafi, demografik ve psikolojik olarak bireyleri etkilemiştir. Bu sebepten göç farklı yönlerden ele alınsa da bireysel ve toplumsal değişiklikleri de beraberinde getirmiştir (Dilay, 2022). Bireyleri etkileyen ve değişiklikleri beraberinde getiren göç kavramı bir yandan da sosyal sistemde bozulan dengeleri tekrar inşa eden bir mekanizmadır. Göç, evrim sırasında görülen dönüşüm ve değişimlere paralel olarak ortaya çıkan bir uyum olarak da kabul edilmektedir (Sayın ve ark. 2016).

Göçler dünya tarihinde bazen çok hızlanmış bazen de yavaşlamıştır. Göç kavramının tamamen ortadan kalktığı bir dönem hiçbir zaman olmamıştır (Karakaya, 2020). Tarih boyunca birçok göç olayı ile karşı karşıya kalınmıştır. Tarihte ilk büyük göç 4. Yüzyılın ortalarında gerçekleşen ve Hun'ların, Çin devleti egemenliğinden kurtulmak için Karadeniz'in kuzeyine yerleşmesidir. Bunun sonucunda burada bulunan Cermen kavimlerinin buradan göç edip Avrupa Kıtası'nı istila etmesi ile kendisini gösteren ve günümüzde Avrupa devletlerinin oluşmasının temelini atan Kavimler Göçüdür (Deniz, 2014). Kavimler göçü günümüz Avrupa'sının siyasi, sosyal ve kültürel yapılarını da oluşturmuştur. Göç ile birlikte birçok topluluğun

birleşmesi ile yeni ırklar ve milletler ortaya çıkmıştır. Bu birleşim ile yeni sosyal yapıların ve kültürlerinde ortaya çıkmasını beraberinde getirmiştir. Kavimler göçünün etkisi o kadar büyüktü ki İlk çağın kapılarını kapatan göç orta çağın kapılarını açmıştır (Ateş, 2018).

Resim 1. Kavimler Göçü (Altheim, 2022).

Son yıllarda gelişen teknoloji, siyasal istikrarsızlıklar, ülkelerin giderek artan nüfusları ve büyük ülkelerin birçok bölgede söz sahibi olmak istemesi özellikle Orta Doğu'da karışıklıklar ile birlikte silahlı çatışmaların yoğunlaştığı güvenlik sorunları yaratmaya başlamıştır (Ertan ve Ertan, 2017). Orta Doğu'da artan bu karışıklık birçok bölgede savaşın başlamasına neden olmuştur. Başta Irak, Mısır, Lübnan ve Suriye gibi ülkeler de yaşanan savaşlar insanların o bölgelerden komşu ülkelere göçüne sebep olmuştur. Türkiye Avrupa'yı ve Asya'yı birbirine bağlayan bir bölgede bulunduğu için savaştan kaçan birçok insanın kitlesel olarak göç durağı haline gelmiştir (Demirhan ve Aslan, 2015).

2.1.2. Türklerde Göçebelik

Türkler yüzyıllar boyunca farklı coğrafyalarda çok geniş alanlara yayılarak hakimiyet sürdürmüşlerdir. Türklerin bu coğrafyalarda var olması ve bu coğrafyalarda hakimiyet sürmesi göçebe bir toplum olmasına bağlıdır (Demirci ve İnan, 2021). Geçmişten günümüze göç ve göç kültürü Türkler için çok özel bir kavram olmuştur. Türkler Ötügen'de var olduklarından beri göçebe kültürünü hep yaşatmışlardır. Göçebe kültürü ile farklı coğrafyalar keşfetmişlerdir. Göçebe bir toplum olarak

yaşamalarına devam ettikleri için yaşam biçimlerini ve geçim kaynakları da ona göre şekillenmiştir (Kurt, 2020).

Orta Asya'da göçebe olarak yaşayan Türkler için farklı coğrafyalara gitmek ve oralarda hâkimiyet kurmak çok önemliydi. Orta Asya, tarih de Türk'ler için hep önemli bir coğrafya olmuştur. İyi bir coğrafyaya sahip olmak milletler için stratejik açıdan çok önemli bir güçtü. Türkler içinde Orta Asya çok büyük bir güçtü. Bu gücü kullanan Türkler coğrafya üzerinde birçok yere yayılmışlardır (Saraç, 2017).

Bizans ordusuna karşı 1071 yılında kazanılan Malazgirt Savaşı ile birlikte Türklerin Anadolu'ya göçleri başlamıştır. Selçuklu hükümdarı Alp Arslan Anadolu'nun Türkler için kalıcı bir yurt olması için göçebe Türkmen topluluklarını Anadolu'ya yönlendirmiştir (Efe, 2018). Anadolu'nun kapılarının Türklere açılması ve orada az da olsa bulunan Türk nüfusunun göç ederek gelen Türkmen topluluklarıyla birleşmesi sonucunda coğrafyada büyük bir hakimiyet kazanılmıştır. Malazgirt Savaşından sonra yoğun göç alan coğrafya, 14. yüzyıl başlarına kadar Anadolu'yu Türk yurdu haline getirmiştir. Bu kazanılan savaş sonucunda Türk tarihinde yeni bir sayfa açılmıştır (Altın, 2021).

Malazgirt Savaşı'ndan sonra Bizans İmparatorluğundan alınan topraklara, Türkiye Selçukluları döneminden başlayan ve beylikler dönemine kadar Türk toplulukları yerleştirme politikası uygulanmaya devam etmiştir. Selçuklular ve Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde Batı'ya doğru göç dalgalarının olması ve Osmanlı Devleti'nin uyguladığı iskân politikasıyla göçler Türk tarihinin en önemli kısımlarından birini oluşturmaya devam etmiştir (Eklemezler, 2019).

Resim 2. Malazgirt Meydan Muharebesi (Tarihi olaylar, 2024).

Osmanlı Devleti 600 yıl boyunca çeşitli coğrafyalarda varlığını sürdürmüştür. Doğu ve Batı’da savaşlarla alınan birçok yer bulunmaktaydı. Buralarda göç hareketini durdurmak ve savaşlar sonucunda alınan topraklarda bütünlüğü sağlamak amacıyla iskân politikası uygulamıştır. İskân, Osmanlı Devleti’nin sosyo-politik koşulları denetim altında tutmak ve toplumu şekillendirmek adına başvurduğu bir politikadır (Dinç, 2020). İskân politikasında devlet ve toplum içim en belirleyici faktör, nüfusun belli coğrafya üzerindeki düzenini sağlamaktır. Nüfusun dengeli dağılımı, ekonomik kaynakların dengeli bir şekilde dağılması ve problemlerin çözümüne olanak sağlayan bir sistemdir (İnan, 2016).

Osmanlı Devleti’nin geri de bıraktığı, yoğun olarak dinen Müslüman ve Türk soylu nüfus Cumhuriyetin ilanından sonra da Türkiye’de yaşamaya devam etmekteydiler. Cumhuriyetten sonra yeni bir Türkiye’nin kapılarını açılması göçleri de etkilemişti. Osmanlı’nın Devleti’nin kaybettiği topraklardan ve yapılan anlaşmalara bağlı olarak göç yollarıyla Türkiye’ye dönen kitleleri kabul etmiştir (Yıldırım, 2016).

Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar yaklaşık olarak 6,5 milyondan fazla insana ev sahipliği yapmıştır. Ülkemize eğitim ve çalışma amacıyla gelenler de bu hesaba katıldığından sayı daha da fazladır. Cumhuriyet ile birlikte ulus kavramının güçlenmesi için Türk soylu göçmenlerin göçü Türkiye’de kabul görünen bir durumdu. Son yıllarda artan savaşlar komşu ülkelerde yaşayan insanların göç etmesine neden olmuştur ve kontrolü zorlu hale getirmiştir. Göç dalgalarının oluşması sosyo-ekonomik durumunda zorlaşmasına toplumda bazı sorunları de beraberinde getirmiştir (Koçak ve Durgun, 2023).

2.1.3. Dijital Çağ (Dijitalleşme)

18. yüzyılda İngiltere’de başlayan ve tüm dünyayı etkisi altına alan Sanayi Devrimi, demir ve kömürün asıl enerji kaynağı ve hammaddeyi oluşturduğu makineleşme çağıdır. Sanayi devrimi İngiltere’de başlayıp yavaş yavaş bütün dünyaya yayılmıştır. Sanayi Devrimi ile başlayan makineleşme insan iş gücüne olan ihtiyacı azaltmış ve toplumsal değişikliklere neden olmuştur (Şahin, 2019). Sanayi Devrimi ile insan gücüne olan ihtiyaç azalmış, en önemli enerji kaynağı olan hayvanlara ve biyokütleyle ihtiyaç azaltmıştır. Bunların yerine fosil yakıtların sağladığı mekanik güce geçilmiştir (Davis, 2016).

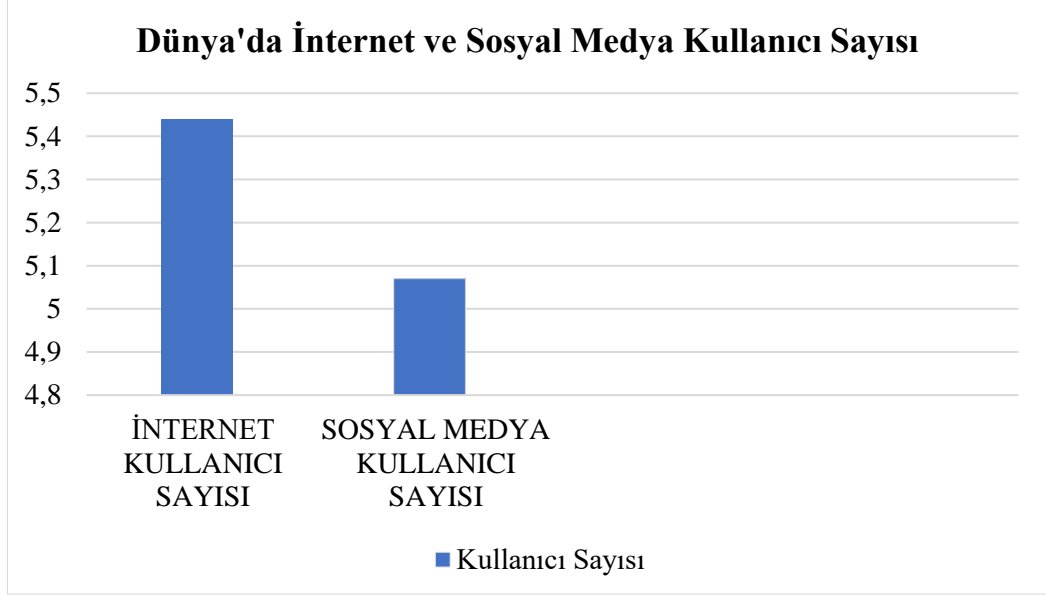
1860-1900 yılları arasında İkinci Sanayi Devrimi olarak adlandırılır. Bu dönem çok fazla yeni teknolojilerin icat edildiği bir dönemdir. Bu icatlar yaklaşık 70 yıl sürecek olan teknik değişim döneminin habercisidir (Atkenson ve Kehoe, 2001). İkinci Sanayi Devriminde kimyasal ve elektrik gibi birçok alanda gelişme yaşanmıştır. İkinci Sanayi devriminin önemli gelişmesi çelik alanında olmuştur. Teknolojinin ilerlemesi ile dikiş makinesi, Donistrophe Nip makinesi ve Heilmann penye makineleri geliştirilmiştir. Tüm bu gelişmeler verimliliğin artmasına yol açmıştır. Daha sonra bu teknolojiyi ile ayakkabı yapımı gerçekleştirilmiştir. Daha az çaba harcayarak ürün kalitesi daha iyi hale getirilmiştir (Agarwal ve Agarwall, 2017).

Günümüze yaklaştığımızda bizleri Üçünü Sanayi Devrimi karşılıyor. Üçünü Sanayi Devrimi 1970'den 2010 yılına kadar olan süreyi kapsamaktadır. Teknolojinin her geçen gün daha çok ilerlemesi üretimin hangi yöne gideceğini ve biçimini etkilemesi olarak bilinmektedir (Davutoğlu, 2020). Üçünü Sanayi devri ile teknoloji çağına adım atılmıştır. Üçüncü Sanayi Devrimi toplumu diğer devirlerden var olan fiziksel motor tarafından yönlendirilmiyor. Toplum artık internet, yenilenebilir enerji ve 3D baskı gibi dijital teknolojiler tarafından yönlendirilmektedir (Jänicke ve Jacob, 2009).

Teknoloji 21. yüzyılda hayatımızın bir parçası haline gelmiş durumda. Teknolojinin baskınlığı hayatımızda birçok değişikliğe neden olmuştur. Sosyal ve kültürel olarak değişen dünya bizleri yeni bir çağ olan dijital çağa adım attığımızı göstermektedir (Saykılı, 2019). Dijital çağda insanların teknolojiyle iç içe olması zaman ve mekân kavramlarını da ortadan kaldırmıştır. Sistem-insan etkileşimine dayalı olan bilişim ve matematik en önemli araştırma konusu olarak karşımıza çıkmıştır (Ersöz ve Özmen, 2020).

Dijital çağ olarak adlandırdığımız bu dönem 5G, bulut bilişim sistemleri, yapay zekâ ve blok zinciri gibi teknolojiler işlerin kolaylaştırıcı güçleri haline gelmiştir. Bu dijital dönüşümler işletmeler arasında küresel uzlaşmayı kolay hale getirmiştir (Zhang ve Chen, 2024).

Dijitalleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan yeni teknolojiler gündelik hayatımızın her alanını sarmış durumda. Bunun en önemli göstergelerinden birisi olan internettir. Dünyada internet kullanımı her yıl artmaktadır (Yankın, 2019).

Grafik 1. Dünya’da İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı (Petrosan, 2024).

Günümüzde günlük hayatımızın vazgeçilmezleri haline gelen internet ve sosyal medya teknolojinin gelişmesiyle son yıllarda dünyada ve Türkiye’de kullanım oranlarında büyük bir artış olmuştur (Yıldırım ve İpek, 2020). Petrosan (2024) tarafından dünyada internet kullanıcıları üzerine yapılan bir çalışmada toplam 5,44 milyon insanın internet kullandığı, 5,07 milyon insanında sosyal medyayı kullanıldığı tespit edilmiştir.

Geçmişte bireyler daha çok gazete, televizyon, radyo ve dergilerde olan haberlerden ve birçok gelişmeyi takip edebiliyorlardı. Dijitalleşmenin beraberinde getirdiği sosyal medya kullanıcılığı ile insanlar birçok farklı olaydan çok kolay bir şekilde haberdar olabiliyorlar. Sosyal medya kullanıcılığı aynı zamanda insanları bir araya getiren ve bireyler arasından etkileşimi artırmasından dolayı da önemlidir (Solmaz ve ark. 2013).

İnternet kullanımının ve sosyal medya kullanıcılarının günden güne artması, bireylerin yaşamalarını daha hızlı şekilde yaşamalarına ve daha çok seyahat etmelerine neden olmuştur. İnsanlar geçmiş dönemlerde buldukları bölgelerden daha çok ayrılmamayı tercih etmiş olsa da günümüzde birçok insan yeni yerler görmeyi istemektedir (İli ve Büyükbaykal, 2023).

Dünya’da yaşanan olumsuzluklar (doğal afetler, pandemiler, ekonomik zorluklar vb.) dijitalleşme ile birlikte iş modellerinde de değişiklikler göstermiştir. Bireylerin yeni gelir elde ve fırsatlardan yararlanmak için dijital teknolojileri yoğun

bir şekilde kullanır hale gelmişlerdir. Dijitalleşme yeni dünya ve yeni çalışma hayatlarında bireyler için önemli bir yere sahiptir. Dijitalleşme etkisi ile yeni iş kollarından birisi olan dijital göçebelik kavramı karşımıza çıkmaktadır (İmamoğlu ve Barutçu, 2023).

2.1.4. Dijital Göçebelik

2019 yılının aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde kaynağının tam olarak bilinmeyen zatürre salgını rapor edilmiştir. Bu salgının Wuhan kentinde yer alan deniz ürünleri toptan satış pazarının yapıldığı ile ilişkilendirmiştir. Hastalığa yakalanan insanların testleri sonucunda SARS-CoV ile ilişkili koronavirüs olduğu anlaşıldı. Koronavirüsün (Covid-19) küresel yayılımı binlerce ölüme sebep oldu. Bunun sonucunda 12 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü pandemi ilan etti (Ciotti ve ark. 2020).

Koronavirüs (Covid-19) salgınının hızlı yayılımı, yüksek ölüm oranının olması, 25 ülkeden fazla ülkeye bir anda yayılması insanlarda panik ve endişeye neden olmuştu. Bu durum karşısında ülkeler yoğun bir şekilde önlemler almaya başladı. Yayılımı önlemenin en önemli yolu sosyal izolasyondur. Sokağa çıkma yasağı ile birlikte insanlar işlerinin büyük bir kısmını evden online olarak yapmaya başlamıştı. Bu süreç içerisinde evde dört duvar arasında durmaktan sıkılan insanlar için bir iş fırsatı doğmuştu. İnsanlar hem dünyayı gezip hem de işlerini dijital altyapının olduğu her yerde yapabilme fikri ile karşımıza yepyeni bir kavram olan dijital göçebeliği çıkarmıştır (Wu ve ark. 2009).

Dijital göçebeler, ofiste çalışmaya bağlı olmayan; bunun yerine ne zaman ve nerede çalışacaklarına özgürce karar veren kişilerdir. Dizüstü bilgisayarlarını yanlarında taşıyan ve iyi bir internet bağlantısına sahip her yerde çalışabilen kişilerdir dijital göçebeler (Hannonen, 2020). Dijital göçebeler dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar istedikleri bilgiye internet bağlantısının olduğu her yerde ulaşabilirler. Dijital göçebeler için zaman ve mekan sınırlaması olmadığı için çalışma hayatlarında ihtiyaçları olan dosyalarına evde, otobüste, sahilde veya uçakta istedikleri anda ulaşabilirler (Makimoto, 2013).

Dijital göçebelerin teknolojik aletlerinin kullanımının ve durumunun da iyi olması gerekmektedir. İş dosyalarının, resimlerini, kitaplarını, belgelerini ve

videolarını sanal bir arşivde saklamak zorunda olan dijital göçebeler iyi bir bulut sistemine de ihtiyaç duymaktadır. Bu sayede çok büyük bir bilgiye istedikleri yerde kolaylıkla ulaşabiliyor. Flash bellek ve sabit disk gibi aygıtları da taşımalarına gerek kalmıyor (Milošević, 2020).

Dijital göçebelik, dijitalleşmenin ilerlemesi ve toplumların ticari olarak birbirine bağlı olarak yaşamasına karşı çıkarak son yıllarda bambaşka bir çalışma stili ile popülaritesi günden güne arttırmaktadır (Nash, 2018). Dijital göçebeler devletler için çok önemli bir kaynak haline gelmiştir. Teknolojinin ilerlemesi ve küreselleşen dünyada ülkeler sermayeleri arttırmak, ülkeyi tanıtmak ve ekonomik politikaları için dijital göçebeleri ülkelerine çekmek için rekabet etmektedir (Busuttil, 2021). Dijital göçebeleri ülkelerine çekmek isteyen devletler dijital göçebe vizesi ile daha kolay seyahat etmek imkânı tanımaktadır.

Dijital göçebe vizesi veren 10 ülke;

- Avusturya
- Bermuda
- Costa Rica
- Hırvatistan
- Çekya
- Estonya
- Almanya
- Yunanistan
- Norveç
- Meksika (Octapull, 2024)

Şekil 1. Dijital Göçebelerin seyahat ettiği ülkeler (Nomadlist, 2024).

Sosyal medya platformu olan Nomad List, Pieter Levels tarafından kurulmuştur. Dünya'nın önde gelen yayıncı kuruluşları tarafından hep ön planda yer almıştır. Nomad List kurulduğu günden bu yana dijital göçebeler için popüler bir platform haline gelmiştir. Aynı zamanda Nomad List'de, Pieter Levels seyahat bloğu ve dijital göçebe olarak uzaktan çalışma hakkındaki düşüncelerini paylaştığı bir sitedir (Capriles ve Munoz, 2024).

Nomad List' de dijital göçebeler ülkeleri belli kriterlere göre değerlendirebiliyorlar. Bu kriterler;

1. Yaşam Maliyeti
2. İnternet hızı
3. Güvenlik
4. Irkçılık
5. Hava kalitesi
6. Şehirdeki ücretsiz wifi
7. Ulaşım
8. Gece yaşamı
9. Sağlık hizmetleri

Dijital göçebelerin bu kriterlere verdikleri oynar neticesinde ülke listeleri sürekli olarak yenileniyor. Bu sayede dijital göçebeler gidebilecekleri ülkeleri istedikleri kriterlere göre seçme şansı yakalayabiliyor (Nomadlist, 2024).

Teknolojinin hızlı bir şekilde gelişmesi ve monoton çalışma hayatından sıkılan insanların hem gezip hem de para kazanma istediği iş yaşamında yeni bir dünya düzenini oluşturmuştur. Koronavirüs (Covid-19) pandemisi süresince iş yaşamının farklılaşması ve insanların serbest zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirme istediği dijital göçebelere bir fırsat yaratmıştır (Yılmaz ve Gürbüz, 2023).

2.1.4.1. Dijital Göçebeliğin Avantajları ve Dezavantajları

Dijital göçebeliğe olan ilgi sürekli olarak artmaktadır. Dijital göçebeler, sürekli olarak gezmektedir. Buldukları yerlerde internet bağlantısına önem veren dijital göçebeler, internetin bulunduğu her yerde çalışma imkanına da sahiptirler.

Hem dünyayı gezen hem de çalışan göçebeler için avantajlar ve dezavantajlar ortaya çıkmaktadır. Dijital göçebeler için avantajlar;

- Çalışma yeri seçme özgürlüğü
- Çalışma saatlerinde esneklikler
- Daha uygun yaşam maliyetleri
- Döviz avantajı
- Kültürel zenginlik ve deneyim
- Ağ kurma ve ilişkiler geliştirme
- Özgürlük
- Daha yüksek yaşam kalitesi

Dijital göçebeler için dezavantajları;

- İstikrar ve güvence eksikliği
- Finansal belirsizlik
- Sağlık sigortası ve emeklilik planlarının eksikliği
- Bağlantı ve internet sorunları
- Zaman dilimleri farklılıkları
- Yalnızlık ve sosyal ilişkilerde zorluklar (Nanator, 2024).

2.1.5. Dijital Vatandaşlık

Küreselleşen dünyada internete bağlı olarak gelişen akıllı telefonlar, app uygulamaları, elektronik kitaplar, akıllı saatler, akıllı dergiler ve birçok web sitesi herkesin yaşamını sarmış durumda. Dijital ortamlarda yayınlanan bilgiler ve bu bilgilerin paylaşıldığı iletişim kaynaklarının sayısı ifade edilemez boyutlara ulaşmıştır. Herkes istediği bilgiye çevrimiçi olarak ulaşabilir olmuştur. İnternetin toplumlar üzerinde yarattığı etki dijital vatandaşlık kavramını ortaya koymuştur. Dijital vatandaşlık, 'internet ortamında etik ve evrensel kurallar çerçevesinde her türlü tehlikenin bilincinde hareket etmek' olarak tanımlanmaktadır (Aydın, 2015).

Dünyanın birçok noktasında dijital teknolojilerin kullanılabilir olması, bütün dünya vatandaşlarının eşit hak ve sorumluluklara sahip birer dijital vatandaş olabileceğini göstermektedir. Coğrafi sınırlara bağlı bir vatandaşlık algısının küreselleşmeyle ortadan kalkması, aynı dijital platformların tüm dünya vatandaşları

tarafından kullanabilir hale gelmesi gibi sebepler, dijital vatandaşlık kavramının ortaya çıkmasını neden olmuştur (Çubukcu ve Bayzan, 2013).

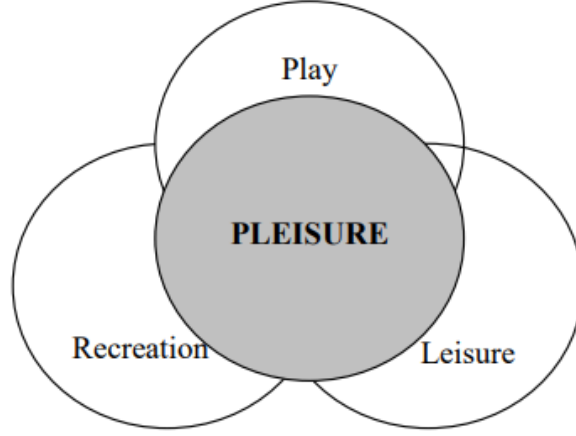
Dijitalleşme ile ortaya çıkan dijital vatandaşlık, devletlerin ve insanların yaşama tarzlarını ve süreçlerini doğrudan etkilemiştir. Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi süreci ile daha fazla popüler olan dijital göçebelerin dijital kimlik edinmelerinin önünü açmış ve bu kimlik edinme süreçleri de hızlanmıştır (Öngören, 2022).

2.1.6. Serbest Zaman ve Rekreasyon

Sanayi devriminden sonra makineleşme ile birlikte insana olan ihtiyacın azalması ve çalışma sürelerinin kısalması sonucunda, insanların serbest zamanlarının arttığı görülmektedir. Serbest zaman çalışma dışında kalan zamandır (Demir ve Demir, 2006). Serbest zaman, insanlara faaliyetlere katılma, sosyalleşme, dinlenme veya faaliyetleri seçme özgürlüğü sunar. Serbest zaman özgürlüğü insanların refahı ve toplumun işleyişi açısından da önemli bir noktadadır (Mullens ve Glorieux, 2023).

Dijital çağ olarak adlandırdığımız bu dönemde, teknolojinin gelişmesi ile yaşam koşullarının da kolaylaştığını görebiliyoruz. Çalışma saatlerinin azalması ile birlikte insanlar serbest zamanlarını değerlendirmek için rekreatif faaliyetlere yönelmeye başlamışlardır (Özşaker, 2012). İnsanlar rekreatif faaliyetlere günün yorgunluğunu atmak, sıkıntılardan kurtulmak, monoton yaşamdan uzaklaşmak ve bir sonraki güne daha zinde hazırlanabilmek için katılmaktadırlar. Rekreatif faaliyetler, insanların sosyokültürel uyumları ve ilişkileri için önemli bir yer tutar (Tütüncü ve ark. 2011).

İnsanlar yaşamlarında mutluluğa ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyacı idealler, kitap, resim, müzik, şarkı, dans, oyun, seyahat ve seyahat planlaması da bulabilirler. Rekreasyon, insanların temel ihtiyacı olan mutluluğa fırsatlar sunduğu ve sunmaya devam ettiği için modern toplumda önemli bir yere sahiptir (Gulam, 2016).

Şekil 2. Oyun, rekreasyon ve serbest zaman deneyiminin merkezinde “zevk”
(Tolkidsen, 1999).

Tolkidsen (1999) tarafından; ortaya atılan zevk kavramı, oyun, serbest zaman ve rekreasyon ile bağlantı bir şekilde yaşayabilirler. Bu kavramların ortak bir alana sahip olduklarını göstermektedir (Meeras, 2010). Rekreasyon faaliyetleri insanlarda duygusal istikrar, refahın korunması, zevkler, memnuniyet, öz saygı, iyi olma hissi, rekreatif ve kişisel başarı hissi sağlama duygusunun yaratılmasında önemli katkıda bulunmaktadır. Rekreasyonel faaliyetler, fiziksel sağlık, zihinsel sağlık, sosyal sağlık, duygusal sağlık, çevresel sağlık ve ruhsal sağlık gibi bileşenlere olumlu yönde katkı verir (İbhafidon ve ark. 2021).

İnsanların rekreasyona faaliyetlerine ihtiyaç duyma nedenleri;

- Bireyleri zinde tutar ve fiziksel sağlığı destekler ve korur.
- Mental ve ruhsal olarak sağlıklı bir birey olmaya yardımcı olur.
- Sosyalleşme ve etkileşimi kuvvetlendirir.
- Yeteneklerin açığa çıkarılmasına yardımcı olur.
- Zihnin aktif çalışmasına yardımcı olur ve üretken olmayı geliştirir.
- İş ve akademik anlamda çalışmada verimliliği artırır.
- Mutluluk verir ve yaşamın güzellikleriyle karşılaştırır (Yaylı, 2024) .

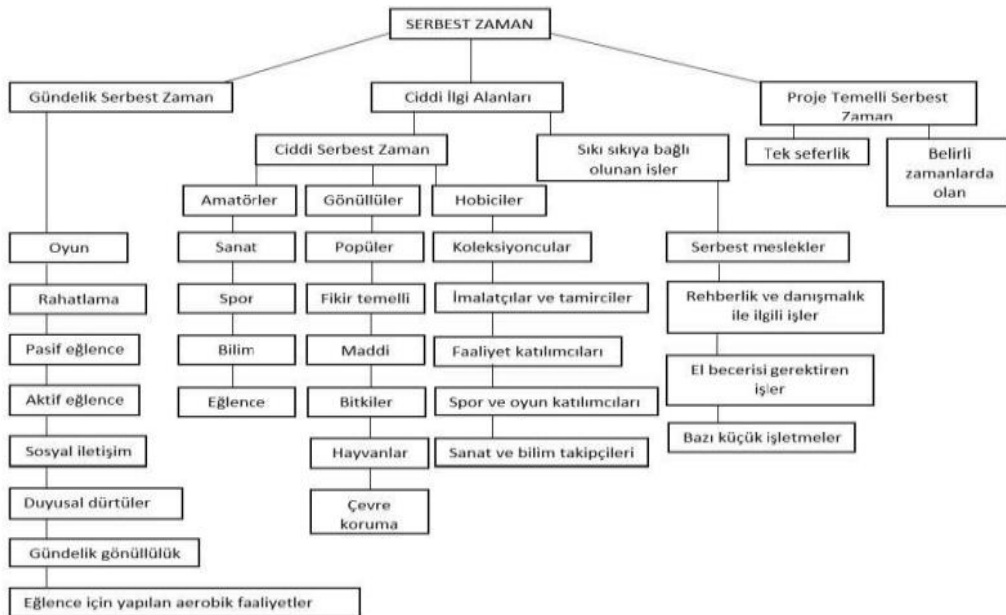
2.1.6.1. Serbest Zaman Teorileri

Serbest zaman insanların keşfedemediği ve farkında olmadıkları yetenekleri açığa çıkarmaya yardımcı olan bir disiplindir (Ağaoğlu ve Boyacı, 2013). Serbest zaman teorileri insanların yaşamlarında yer alan serbest zamanı anlama ve yaşamda bir anlam bulması açısından önemlidir (Köksal, 2019).

2.1.6.1.1. Ciddi Serbest Zaman

Robert Sterbbins (1982) Kişiden kişiye değişen serbest zaman kavramı, insanlar serbest zaman aktivitelerinden farklı anlamlar ürettiği, her serbest zaman aktivitesine aynı şekilde yaklaşmadı ve insanlar için serbest zaman kavramının zaman içerisinde farklılaşması üzerine kurulan ciddi serbest zaman yaklaşımını ortaya koymuştur.

Ciddi serbest zaman, insanların kendisi için ilginç gelen ve bu etkinlikten tatmin olan kişilerin hobi amaçlı, amatör ya da gönüllü olarak sistematik şekilde uğraşmasıdır. Bu uğraşların yetenek ve bilgi birikiminin dışa vurumu ile kariyer elde etmesi olarak tanımlanmıştır (Stebbins, 1992).

Şekil 3. Ciddi Serbest Zaman Perspektifi Şeması (Söyler, 2016).

Ciddi serbest zaman insanların serbest zamanlarını geçirdikleri aktivitelere farklı anlamlar yüklemesi ve aktivitelere eşit ilgi gösterememeleridir. Ciddi serbest zaman, serbest zamanda yapılan bir aktivitenin öne çıkması ve insanlara kazandırdıkları açısından farklılaşması durumu üzerine kurulmuştur (Doğusan ve Koçak, 2019).

Ciddi serbest zaman insanların serbest zamanlarını geçirdikleri aktiviteleri yaşamlarının merkezlerine koymalarıdır. Ciddi serbest zaman insanların toplam yaşamlarının fiziksel olarak olumlu, entelektüel ve duygusal durumlarda büyük miktarda enerji harcadığı bölümlerdir (Patterson ve Pegg, 2009).

Kelly (2012) teknolojinin gelişmesiyle birlikte değişen sosyal hayatlarımız, her alanda artan çeşitlilik, farklı ilgi alanlarının oluşması, insanlar serbest zamanları tamamen kendi ilgi odağına göre oluşturması, serbest zaman kavramının içeriğini ve sınırlarını belirlemede daha da karmaşık bir hal almış durumdadır. Günümüzde serbest zaman farklı anlamlar taşımaktadır (Akgül ve ark. 2016).

Bu araştırma dijital göçebelerin serbest zamanlarını sistematik bir şekilde planlaması, serbest zamanlarını geçirdikleri aktiviteleri yaşamlarının merkezine koymaları ve uğraşların yetenek ve bilgi birikiminin dışı vurumu ile kariyer elde etmesi nedeniyle ciddi serbest zaman teorisine dayandırılmıştır.

2.1.6.1.2. Gündelik Serbest Zaman

Gündelik serbest zaman kavramı içsel olarak ödüllendirici, kısa süren, yapılan aktiviteden zevk almak için eğitim gerektiren ya da hiç gerektirmeyen zevkli faaliyetlerdir. Gündelik serbest zaman genellikle bireysel olarak yapılan aktiviteleri kapsamaktadır. bu tür serbest zaman aktivitelerini yapmak için asgari bir beceriye, bilgi ve deneyimden biraz fazlası gereklidir (Stebbins, 2008).

Gündelik serbest zaman, yoğun olabilen ciddi serbest zaman uğraşlarından yaygın olarak bulunmayan türden bir yenilenme ve yeniden yaratılma sağlar. Gündelik serbest zaman sosyal çevrede, arkadaşlığın gelişmesi ve sürdürülmesi için önemlidir. Yaşam kalitesi ve ferahlık, gündelik serbest zaman faaliyetlerine katılımında önemli bir rol oynar (Lin, 2009) .

Stebbins (2001) Gündelik serbest zamanın beş faydası:

- Yaratıcılık ve keşif yapmayı geliştirir.
- Eğlendirerek eğitmeyi sağlar.
- Yenilenme ve yeniden yaratılma sağlar.
- Kişiler arası ilişkileri geliştirir.
- Refah ve yaşam kalitesini artırır (Gokçek ve Tavacıoğlu, 2015).

2.1.7. Dijital Göçebelik ve Serbest Zaman

Dijital göçebeler için buldukları konumlarda en önemli etkenlerden biriside çevrimiçi çalışma saatlerinin dışında kalan zamanlarını nasıl değerlendikleridir. Özgürlüklerine değer veren dijital göçebeler gittikleri ülkelerde iş dışı kalan zamanlarını en verimli şekilde değerlendirmektedirler.

Dijital göçebelerin en çok tercih ettikleri yerler ve serbest zaman etkinlikleri;

1. **Endonezya - Bali:** Muhteşem plajlara sahip olan Bali, sörf ve yoga kampları gibi serbest zaman etkinliklerine sahiptir.
2. **Tayland - Chiang Mai:** Tapınakları ile meşhur olan Chiang Mai, dijital göçebeler için kültürel rekreasyon alanları sunmaktadır.
3. **Portekiz - Lizbon:** Çarpıcı mimarisi ile kültürel rekreasyon seçenekleri sunan Lizbon aynı zamanda güzel sahil şeritleri ile bizlere sportif rekreasyon imkanı da sunmaktadır.
4. **Kolombiya - Medellin:** Parkları ve müzeleri ile meşhur olan Medellin, dijital göçebelerin tercih ettiği yerler arasında yer almaktadır.
5. **Endonezya - Ubud:** Geleneksel Bali kültürü ve çok sayıda sağlıklı yaşam merkeziyle hem kültürel rekreasyon hem de törapatik rekreasyon imkanı sunmaktadır (Kuznletsov, 2023).

Dijital göçebelerin yaşam tarzı seçimleri, normal uzaktan çalışanlardan farklı olarak seyahatlerinde daha maceracı olma eğilimindedir ve muhtemelen belirli yaşam tarzı seçimlerini diğerlerine tercih ederler.

- Dijital göçebelerin %49'u ev sahibi değildir.
- Esneklik, dijital göçebeler için en önemli kavramdır. Dijital göçebelerin neredeyse yarısı, tekrar taşınmadan önce bazı yerlerde bir haftadan daha kısa süre kalmaktadırlar.

- Dijital göçebelerin %50'si yaşadıkları/çalıştıkları yerleri 1-2 hafta içinde değiştirmeyi tercih etmektedirler.
- Çoğu dijital göçebenin tercih ettiği serbest zaman etkinlikleri; yürüyüş, yüzme, fitness, koşu ve bisiklettir (Localyze, 2024).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölüm araştırmada izlenen yöntem ile ilgili bilgiler içermektedir. Araştırma yöntemi, araştırma modeli, çalışma grubu, araştırma soruları, veri toplama araçları, verilerin analizi hakkında bilgi sunmaktadır.

3.1. Nitel Araştırma ve Yöntemi

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, sosyal bilimler tarafından tercih edilen bir araştırma yöntemi olsa bile günümüzde birçok bilim dalı tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Tekindal ve Uğuz, 2020). Nitel araştırma, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Araştırmaya katılım gönüllük esasına dayandırılmış olup, araştırma yöntemi kişisel bilgi formu ve görüşme soruları olmak üzere iki ayrı bölümden oluşmaktadır. İlk olarak katılımcılara yönelik hazırlanmış olan gönüllü onam formu ile katılımcılardan araştırmaya katılım onayı alınmıştır. Gönüllü onam formunda araştırma hakkında bilgilere yer verilmiştir. Katılımcılara verilen yanıtların gizli tutulacağı ve araştırma amacının dışında kullanılmayacağı belirtilmiştir. Gönüllü onam formu onayı alınan katılımcılara kişisel bilgi formu soruları aktarılmıştır. Kişisel bilgi formu sorularını eksiksiz cevaplayan katılımcılara daha sonra görüşme soruları aktarılmıştır. İki bölüm katılımcılara katılımcıların bilgilerini rahatça aktarabileceği şekilde dizayn edilmiştir.

3.2. Araştırma Modeli

Dijital göçebelerin serbest zaman ve rekreasyon algılarının incelendiği bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “durum çalışması” kullanılmıştır. Durum çalışması, Piaget, Freud ve Darwin gibi tanınmış teorisyenlere kadar uzanan zengin bir geçmişe sahiptir. Durum çalışması, çeşitli katılımcıların bakış açılarını

yakalamak için çeşitli veri toplama araçlarını (görüşmeler, gözlemler, yansıtıcı günlükler) ve farklı bakış açılarını (çocuk, öğretmen, ebeveyn, araştırmacı) kullanarak durumun derinlemesine anlaşılmasını sağlar. Durum çalışması, çalışma hakkında sistematik bilgi toplamak için çoklu veri toplama kullanılarak o sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşımdır (Mills ve ark, 2009).

Bir başka tanımda ise; durum çalışması, kişi ve grup ile yapılan ve birden fazla veri hakkında üzerine genelleme yapmayı amaçlayan yoğun bir çalışma olarak tanımlanabilir. Durum çalışması, araştırmacının çeşitli değişkenlerle ilgili verileri derinlemesine incelediği bir bireyi veya bir grubu, yoğun ve sistematik bir şekilde araştırılması olarak da tanımlanabilir (Heale ve Twycross, 2017).

Tablo 1. Durum Çalışması Desenleri (Subaşı ve Okumuş, 2017).

Araştırmacı	Durum çalışması desenleri
Stake (2005)	<ul style="list-style-type: none"> • Gerçek (instric) • Araçsal (instrumental) • Kolektif (collective)
Merriam (1998)	<ul style="list-style-type: none"> • Disiplin yönelimli (disciplinary orientation) etnografik, tarihsel, psikolojik, toplumsal • Genel amaçlı (overall intent) betimleyici, yorumlayıcı, değerlendirmeci • Çoklu durum (multiple case studies)
Bassegy (1999)	<ul style="list-style-type: none"> • Teori oluşturan ve teori test eden (theory-seeking and theory testing) • Hikâye anlatan ve resim çizen (story-telling and picture-drawing) • Değerlendiren (evaluative)
Yin (1984)	<ul style="list-style-type: none"> • Bütüncül tek durum deseni (single case-holistic design) • İç içe geçmiş tek durum deseni (single-case embedded design) • Bütüncül çoklu durum deseni (multiple case-holistic design) • İç içe geçmiş çoklu durum deseni (multiple case-embedded design)
Yin (1994)	<ul style="list-style-type: none"> • Keşfedici (exploratory) • Açıklayıcı (explanatory) • Tanımlayıcı (descriptive)

Çalışmada durum çalışma türlerinden birisi olan açıklayıcı durum çalışması kullanılmıştır. Açıklayıcı durum çalışması; bir durumun hakkında bilgi vermek için bir ya da iki durum kullanılır. Bu durum, özellikler okuyucuların bir program hakkında

çok az bilgisi olduğunu gösteren bir sebep varsa, buna benzer başka verilerin yorumlamaya yardımcı olur (Aytaçlı, 2012). Durum çalışmasının en önemli özelliği, araştırmada yer alan konunun zaman ve mekan gibi etkenlerle sınırlandırılabilir olmasıdır. Durum çalışmasında araştırmacılar, gerçek yaşamdan bilgi toplayabilir ve bu durumda zaman kaybını da önleyebilirler. Durum çalışması yapan araştırmacılar bir veya daha fazla durumu ele alarak karşılaştırmak yapabilirler (Özenç, 2022).

Durum çalışması, bütüncüdür ve bağlamsal hassasiyete sahip bir yaklaşımdır. Analiz sürecinde, veri toplanması, düzenlenmesi ve analiz edilmesini kapsayan özel bir yöntemi oluşturmaktadır. Durum çalışmasında amaç, ilgi duyulan bir konuya ilişkin kapsamlı, sistematik ve derinlemesine bilgi toplamaktır (Patton, 2014).

3.3. Çalışma Grubu (Katılımcılar)

Araştırmanın çalışma grubunu iş, serbest zaman ve seyahat arasındaki sınırların yok olduğu, genellikle seyahate dayalı bir yaşam tarzı sürdürürken aynı zamanda çevrimiçi ortamda çalışan bireyler olan dijital göçebelere oluşmaktadır (Reichenberger, 2018). Araştırma grubunda yer alan dijital göçebelere sosyal medya platformlarından (instagram, youtube vb.) mesaj yoluyla ulaşım sağlanmıştır. Araştırmaya toplam 14 katılımcı gönüllü olarak katılmıştır. Bu katılımcılardan 14 kişi (11 erkek, 3 kadın) katılımcıdır. Katılımcıların araştırmaya dahil edilirken dikkat edilen en önemli husus katılmaya gönüllü olmaları ve dijital göçebe olarak yaşamlarını devam ettirmeleridir.

3.3.1. Katılımcı Profilleri

Tablo 2. Katılımcı Profilleri

	YAŞINIZ	CINSİYETİNİZ	MEDENİ DURUMUNUZ	EĞİTİM DURUMUNUZ	OKUDUĞUNUZ BÖLÜMÜNÜZ	MESLEĞİNİZ	MESLEKTEKİ YILINIZ	UĞRAŞI ALANLARINIZ	UZMANLIK ALANLARINIZ	Yılda kaç kere destinasyon (gidilecek yer) değiştiriyorsunuz? Ulusal / Uluslararası
Katılımcı 1	27	Erkek	BEKAR	LİSANS	SPOR BİLİMLER FAKÜLTESİ /REKREASYON BÖLÜMÜ	EXTREM SPORLAR UZMANI	7	KAYAK, SNOWBORD, SNOWKITE, SÖRF, VİN SÖRF, KAYT SÖRF, ROLLER SKATE, PATEN, KAYKAY, TIRMANIŞ	TIRMANIŞ	4/ULUSAL
Katılımcı 2	23	Erkek	BEKAR	LİSANS	SPOR BİLİMLER FAKÜLTESİ /ANTRENÖRLÜK BÖLÜMÜ	YAZLARI SÖRF HOCALIĞI, KIŞLARI ULUDAĞDA KAYAK ODASINDA ÇALIŞAN	SÖRF VE VİN SÖRF'DE 5 YIL, KAYT SÖRF 3 YIL	TIRMANIŞ, PATEN, SÖRF, VİN SÖRF, HIGHLINING, KAYKAY	TIRMANIŞ, KAYT SÖRF	4/ULUSAL
Katılımcı 3	21	Erkek	BEKAR	LİSANS	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ / BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ	SÖRF, RÜZGAR SÖRFÜ EĞİTMENLİĞİ, VE PERSONEL TRAINER EĞİTMENLİĞİ	3	SÖRF, RÜZGAR, SÖRFÜ, KAYAK, SNOWBORD, KAYAK TIRMANIŞI, KAMPİNG, TREKKING	RÜZGAR SÖRFÜ, FITNESS	3/ULUSAL
Katılımcı 4	51	Erkek	EVLİ	İLKOKUL		BALIKÇI	42	BALIKÇILIK	BALIKÇILIK	10/ULUSAL
Katılımcı 5	37	Erkek	BEKAR	LİSANS	MAKİNA GEMİ İNŞAA BÖLÜMÜ	E-TİCARET, SOSYALMEDYA, TEKNE KAFTANLIĞI, TURİZM	10 YIL ASKERİ OKUL, 3 YIL SUBAYLIK, 5 YIL ŞUANKİ İŞİM	OLTA BALIKÇILIĞI, SOSYAL MEDYA VIDEO İÇERİĞİ, YOUTUBER, REKLAM YÜZÜ, OLTA BALIKÇILIĞI VE DENİZ ELEKTRONİĞİ MAĞAZASI, SPORTİF BALIKÇILIK İÇİN 2 ADET GEMİ İÇTARİ İŞLETMECİĞİ	SPORTİF BALIKÇILIK	20/ULUSLARARASI ULUSAL ÇOK FAZLA
Katılımcı 6	24	Erkek	BEKAR	LİSANS	SEYAHAT İŞLETMECİLİĞİ	KAYT SÖRF EĞİTİMENİ VE KAYT SÖRF OKULU İŞLETMECİ	5 YIL	TIRMANIŞ, SNOWBORD, KAYT SÖRF, BASKETBOL, KAYKAY, SNOWKITE	KAYT SÖRF VE SNOWBORD	8/ULUSAL
Katılımcı 7	40	Erkek	EVLİ	LİSANS	MARKA İLETİŞİMİ	İÇERİK ÜRETİCİLİĞİ	8 YIL	MOTORSİKLET	MOTORSİKLET	15/ULUSAL

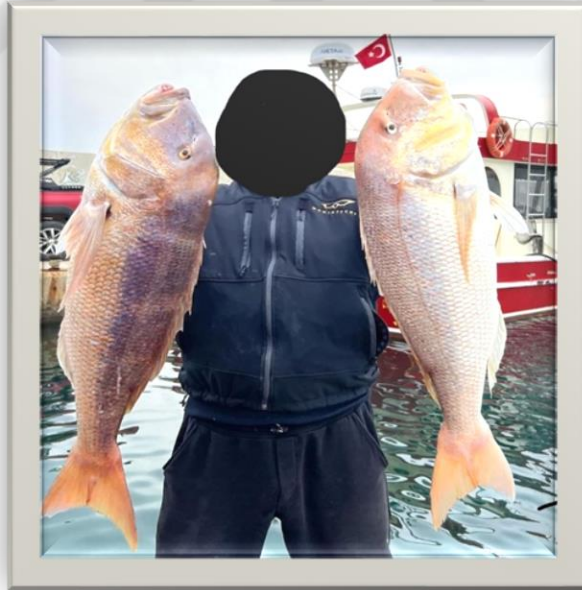
Katılımcı 8	27	Kadın	EVLİ	LİSANS	ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ	ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ	ENDÜSTRİ MÜHENDİSİ OLARAK 2 YIL ÇALIŞMIŞ VE İSTİFA ETMİŞ	SEYAHAT EDİYORUM MOTORSKLET İLE EŞİM İLE DÜZENLİ OLARAK YOLCULUK YAPIYORUZ, VIDEO ÇEKİYORUZ VE YOUTUBEDE PAYLAŞIM YAPIYORUZ VE INSTAGRAMDA İÇERİK ÜRETİYORUZ	YOUTUBE İÇİN İÇERİK ÜRETMEK	8-10/ULUSLARASI
Katılımcı 9	23	Erkek	BEKAR	LİSE	MESLEK LİSESİ ELEKTRİK-ELEKTRONİK BÖLÜMÜ	İÇERİK ÜRETİCİLİĞİ	2 YIL	BASKETBOLUNA MAK, GYM GİTMEK, DÜNYAYI VE ÜLKELERİ KEŞFETMEK	DİJİTAL İÇERİK ÜRETİCİLİĞİ VE E-TİCARET	6-10/ULUSLARARASI
Katılımcı 10	29	Kadın	BEKAR	ÖN LİSANS	HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIM	MICROSOFT İŞ GELİŞTİRMECİ	5,5 YIL	MICROSOFT LİSANSLARININ BAYI DAĞITIMI VE SEYAHAT	MICROSOFT	10/ULUSALARASI
Katılımcı 11	23	Erkek	BEKAR	ÖN LİSANS	İNGİLİZCE İŞLETME	SOSYAL MEDYA UZMANLIĞI	3 YIL	SPOR, KİTAP VE SEYAHAT	SOSYAL MEDYA, VIDEO EDIT	30/ULUSLARASI 30/ULUSAL
Katılımcı 12	23	Erkek	BEKAR	LİSE	AKTİF ÜNİVERSİTE OKUYOR	FREE DANCER VE ÖĞRENCİ	4 YIL	SEYAHAT ETMEK, SPOR YAPMAK, YENİ YERLER KEŞFETMEK	VİDEO EDITÖRLÜĞÜ	12/ULUSLARARASI ULUSAL OLARAK HER HAFTA ŞEHİR DEĞİŞTİRİYORUM
Katılımcı 13	28	Kadın	EVLİ	LİSANS	BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ	BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ	5 YIL	MASA ÜSTÜ UYGULAMALAR VE WEB UYGULAMALARI GELİŞTİRMEK	JEO GELİŞTİRME JAVA İLE UYGULAMALARA	10/ULUSAL 15/ULUSLARARASI
Katılımcı 14	29	Erkek	EVLİ	LİSANS	BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ	BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ	5 YIL	WEB GELİŞTİRME	JEO SCRİPT, FRONT END, FULL STACK	10/ULUSAL 5/ULUSLARASI 4-

3.3.2. Katılımcı Profillerine İlişkin Resimleri

Resim 3. Katılımcı 1

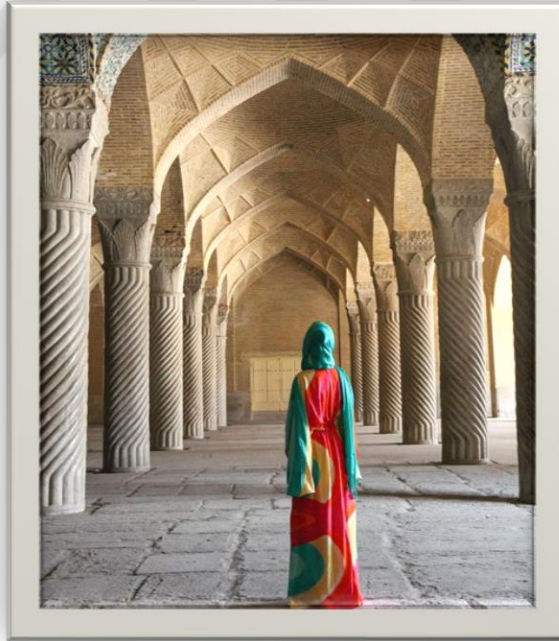
Resim 4. Katılımcı 4

Resim 5. Katılımcı 5

Resim 6. Katılımcı 10

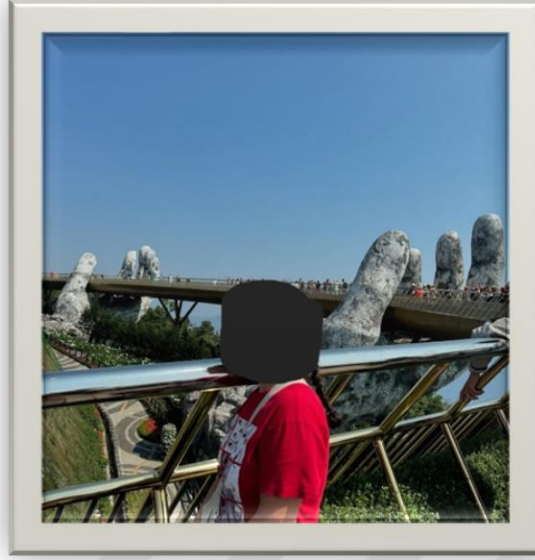
Resim 7. Katılımcı 11-12

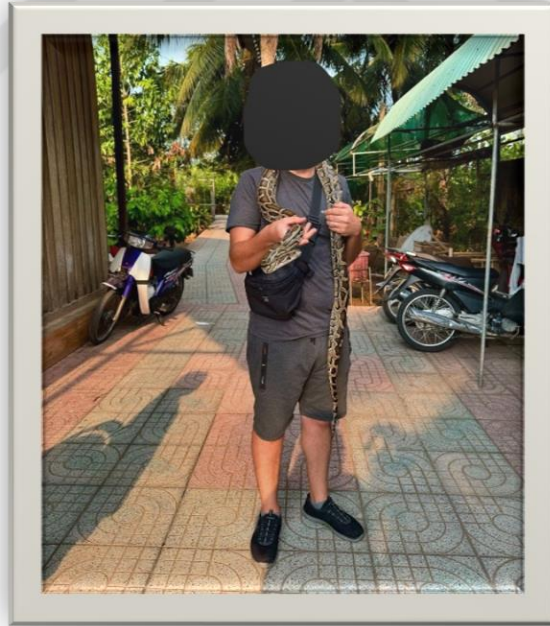
Resim 8. Katılımcı 8

Resim 9. Katılımcı 13

Resim 10. Katılımcı 14

3.4. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Rekreasyon Bölümü mezunudur. Araştırmacı üniversite eğitimi süresince basketbol ve tenis antrenörlüğü yapmıştır. Aydın'da özel bir basketbol okulunda yardımcı antrenör olarak 1 yıl çalışmıştır.

Basketbol antrenörlüğünden sonra 3 yıl süre ile Aydın ilinde yer alan özel bir tenis kulübünün de tenis antrenörlüğü yapmıştır. Tenis antrenörlüğü sırasında 14-16 yaş performans grupları, 5-8 yaş çocuk grupları ve yetişkin gruplarıyla çalışma imkanı olmuştur. Tenis antrenörlüğü sırasında Aydın'da bulunan özel okulların tenis dersi veren araştırmacı üniversiteden mezun olunca özel bir okulda beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapmıştır. Özel okulda çeşitli kategorilerde tenis takımlarını çalıştıran araştırmacı Aydın ili ve bölgesel şampiyonluklarda dereceler almıştır. Araştırmacının öğretmenlik yaptığı sırada Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında yüksek lisans eğitimine başlamıştır. Yüksek Lisans eğitimi sırasında Türkiye Tenis Federasyonu tarafından düzenlenen sırasıyla 1. Kademe tenis antrenörlüğü ve 2. Kademe tenis antrenörlüğü kurslarını başarıyla tamamlamıştır. Yüksek Lisans Eğitimi "Tenis Sporuyla Uğraşan Çocukların Spora Yönelmesinde Ailenin Rolü ve Öneminin Araştırılması" tez konusu ile başarı bir şekilde bitirmiştir.

Yüksek Lisans eğitimini başarılı şekilde tamamlayan araştırmacı, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Rekreasyon Anabilim Dalında doktora eğitim sürecine başlamıştır. Araştırmacı yüksek lisans ve doktora sürecinde fiziksel aktivite ve rekreasyon, genç yetişkinlerin rekreatif spora katılım motivasyonları ve dijital göçebeler ve serbest zaman üzerine çalışmalarda bulunmuştur. Bu çalışmaların araştırmacının konusuna daha yakın olmasına sağlayacağı ve araştırmaya pratiklik kazandıracağı düşünülmüştür.

3.5. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalar, yirminci yüzyıl ile birlikte, Bacon, Kepler, Galileo, Hobbes, Hume ve Kant gibi pozitivizm düşünürlerinin ve kabul etmediği olgu ve olayları belirlemeye ilişkin çalışmalar yapmasıyla, antropoloji, psikoloji ve sosyoloji bilimlerinde başladığı görülmektedir (Baltacı, 2019). Nitel araştırma yönteminin tam olarak tanımını yapmak zor olsa bile, nitel araştırmanın özelliklerinden olan; doğal ortamda gerçeklik, araştırma konusunda yer alan katılımcıların rolü, araştırma deseninde yer alan esneklik ve tümevarıma dayalı analiz özellikleri nitel araştırmanın kısa bir tanımda daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir (Yıldırım, 1999). Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi, bütüncül olarak derinlikli

bir şekilde ortaya konduğu ve disiplinler arası bağ kuran bütüncül bir bakış açısına sahip bir araştırma türüdür (Aydın, 2018).

Nitel araştırma mantık, etnografi, söylem analizi, vaka çalışması, açık uçlu görüşme, vaka çalışması, yarı yapılandırılmış görüşme, katılımcı gözle, temellendirilmiş teori gibi yöntemler içerir (Mohajan, 2018).

Görüşme tekniği sosyal bilimler alanında özdeşleştirilen bir veri toplama tekniğidir. Sosyal bilimlerde sıkça kullanılan bu teknik, son yıllarda farklı disiplinlerde de kullanıldığı bilinmektedir. Sağlık alanında da kullanılması bu durumun bir göstergesidir. Görüşme tekniğinin giderek önem kazandığının bir göstergesidir (Dömbekci ve Erişen, 2022) .

Görüşme, yapılan çalışmanın doğrultusunda ulaşılan bireylerin kişisel deneyimlerini, algılarını, hislerini ve değerlerini keşfedilme ve anlamlandırmak için kullanılan en güçlü yöntemdir. Araştırmada görüşme tekniğinin kullanılmasının istenmesinin en temel sebebi olarak, konuyla ilgili bakış açılarının keşfedilmesi ve araştırmanın derinliğe ulaşılmasının istenmesidir (Braun ve Clarke, 2013).

Şekil 4. Görüşme Türleri (Karahan ve ark. 2022).

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi seçilmiştir. Çalışmada dijital göçebe olarak yaşayan bireylerin serbest zaman ve rekreasyon algılarına ilişkin görüşlerine ulaşabilmek amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu düzenlenmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmede amaç, bireylerin iç dünyalarına girerek bireylerin olay ve olgulara bakış açılarını belirlemektir. Yarı yapılandırılmış görüşme ile çalışmanın

amacı doğrultusunda bireylerin deneyimleri, konu hakkındaki düşünceleri, yorumları ve tepkileri gibi bilgilere ulaşılması amaçlanmaktadır (Karataş, 2017).

3.6. Verilerin Toplanması

Bu çalışma verilerinin toplanması toplam 2 aşamadan oluşmaktadır. Görüşmeler internet üzerinden gerçekleşmiş olup kayıt altına alınmıştır. Katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar kayıt altına alındıktan sonra olduğu gibi yazıya aktarılmıştır. İlk aşamada katılımcılar ile görüşmelere başlamadan önce, katılımcılara araştırmanın geneli ve konu başlıkları hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmacı, katılımcılara kişisel bilgilerin gizli tutulacağını ve sağladıkları verilerin yalnızca bilimsel amaçla kullanılacağını taahhüt etmiş ve katılımcılara katılmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Sonrasında görüşme kayıt altına almak için izin istenerek görüşme başlamıştır. Görüşmeyi kabul eden katılımcılara, araştırma hakkında genel bilgi veren ve verilerin bilimsel amaç dışında başka bir amaçla işlenmeyeceğini ve kullanılmayacağını taahhüt eden “Gönüllü Onam Formu” sunulmuş ve onayları alınmıştır.

Veri toplanma sürecinde, dijital göçebe olarak yaşamlarını devam ettiren bireylere sosyal medya üzerinden araştırma hakkında bilgi mesajı atılmıştır (Ek -4). Bilgi mesajını sosyal medyada gören ve araştırmaya katılım sağlamak isteyen dijital göçebelerle iletişime geçilmiştir. Farklı ülkelerde bulunan katılımcılar ile Türkiye saatine göre bir ayarlama yapıp o saatlerde görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

İkinci aşamada araştırmaya katılan katılımcıların kendileri hakkında bilgi vermeleri ve demografik bilgilerinin yer aldığı “Kişisel Bilgi Formu” sorularına geçilmiştir. Bu bilgi formunda yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu gibi sorular yer almaktadır.

Tablo 3. Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız:	
Cinsiyetiniz:	Kadın () Erkek ()
Medeni Durumunuz:	Bekar () Evli ()
Eğitim Durumunuz:	
Okuduğunuz Bölümünüz:	
Mesleğiniz:	
Meslek Yılıınız:	
Uğraşı Alanlarınız:	
Uzmanlık Alanlarınız:	
Yılda kaç kere destinasyon (gidilecek yer) değiştiriyorsunuz?	Ulusal: Uluslararası:

Üçüncü aşamada katılımcılara yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan “Görüşme Soruları” katılımcılara aktarıldı. Genel çerçevede dijital göçebelerin serbest zaman ve rekreasyon algılarının incelenmesini anlamak üzere hazırlanan sorular katılımcılara yöneltilmiştir.

1. “Dijital göçebe” olmanın farkında mısınız?
2. Dijital göçebe olarak kendinizi tanımlamak isterseniz hangi kavramlara yer verirdiniz?
3. Dijital göçebe olarak mesleğinizi yürüttüğünüz rekreasyonel faaliyetler nelerdir?
4. Size göre sabit bir yaşam tarzınızda mesleğinizi yapmanız ile dijital göçebe olarak yapmanız arasındaki farklılıklar nasıldır?

Araştırma kapsamında, katılımcılara sosyal medya (instagram, facebook ve youtube vb.) üzerinden mesajlar gönderilmiştir. Katılımcılar ile görüşmeler çevrimiçi gerçekleşmiştir. Görüşme kayıt süreleri en kısa 10, en uzun 15 dakika süre sürmüştür.

3.7. Verilerin Analizi

Nitel araştırma, verileri tümevarımsal olarak analiz etmek eğilimindedir. Nitel araştırma hipotezleri kanıtlamak veya çürütmek yapılmaz. Bunun yerine ayrıntılar bir araya getirilerek soyutlama oluşturulur. Nitel araştırma, bakış açılarını doğru bir şekilde yakalamakla ilgilenir (Bogdan ve Biklen, 1997).

İçerik analizi, sosyal bilimler alanında sıkça kullanılmaktadır. İçerik analizinde araştırma sonucu elde edilen kayıtları, gerek yazılı veya görsel medya mesajları

üzerinden çıkarımlar yapılmasıyla kullanılan bir araştırma tekniğidir (Olgun, 2008). Nitel içerik analizinde, metnin içerisinde önemli olarak görünen temalardan bazı kategoriler oluşturulmaktadır ve sosyal gerçekliğin çoklu tanımlarıyla betimlemeler yapılmaktadır. Düzenli bir şekilde hazırlanmış kodlama ve kategorileştirme sistemi yeni kuramların modellerin gelişmesine imkan sağlamaktadır (Metin ve Ünal, 2022).

İçerik analizinde temel amaç, metinlerinde ardında yer alan olguları tespit etmektir. Metinlerin içerisinde yer alan gizli anlamların ve olguların çözümlenmesi son derece önemlidir. İçerik analizinde belirli çıkarımlar yapılması gerekmektedir. Çıkarımları yaparken metnin bağlamından ayrılamamak gerekmektedir. Metnin bağlamı kategori, sınıf ve kodlamalardan oluşmalıdır (Alanka, 2024).

Veriler NVivo nitel veri analiz programı aracılığı ile analiz edilmiş ve bulgular bölümünde tablo, grafik ve modeller ile sunulmuştur. Betimleyici yanıtlar ve gözlemci görüşmelerinden elde edilen veriler ise NVivo 10 nitel veri analiz programında analiz edilmiştir.

3.8. Geçerlilik-Güvenirlilik

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın geçerlilik ve güvenirliliğine yönelik bilgiler sunulmuştur.

3.8.1. Geçerlilik

Nitel araştırma, kuram oluşturmaya temel alan bir anlayıştır. Nitel araştırmada sosyal olguları buldukları ortamlarda araştırmayı ve anlamaya çalışan bir yaklaşımdır. İnsanların yaşayışları, yaşamda edinilen tecrübelerini, davranışlarını, hislerini ve en önemlisi toplumsal işleyiş arasındaki ilişkiler nitel araştırmanın konusu olabilir (Yıldırım, 2010). Son yıllarda nitel çalışmalarda gözle görülür derecede bir artış olmuştur. Nitel çalışmaların artışı ile geçerlilik kavramının bir kez daha önemini ortaya koymuştur.

Geçerlilik, gerçek ve doğru kavramları üzerine yoğunlaşmaktadır. Geçerliliğin araştırma konusu ve veri toplama aracının uygunluğu ile araştırmacının objektifliğinin geçerlilikte önemli rol oynadığı ifade edilebilir (Arslan, 2022). Geçerlilik araştırmanın sonuçlarının doğruluğunu veya problem çözme becerisini konu edinir. Nitel

araştırmalarda geçerlilik, araştırılan konunun problemini olabildiğince tarafsız bir şekilde çözümüne kavuşturmasıdır. Verilerin gerçekte var olan durumu yansıtmaya derecesi önemlidir. Araştırma problemini bir bütün olarak ele almak veya incelenen olgunun tüm özelliklerine yoğunlaşmak, önemli geçerlilik ölçütleridir (Baltacı, 2019).

3.8.2. Güvenirlilik

Nitel çalışmada temel araştırma amacı araştırmacının kendisidir. Araştırmada elde edilen veriler tutarlı ve tekrarlanabilir olamaz. Araştırma diğeri araştırmacılar tarafından tekrarlanırsa bile, benzer Őartlarda ve koşullarda bile aynı sonuçları elde etmek olası değildir (Yağar ve Dökme, 2018).

Güvenirlilik araştırmada bulguların ve yorumlarının tutarlı bir sürecin ürünü olması ifade etmektedir. Bulguların elde edildiğeri sürecin mümkün olduğu şekilde açık ve tekrarlanabilir olması gerekmektedir. Bu husus nitel araştırmalarla yakından ilgilidir (Arastaman ve ark. 2018).

3.9. Araştırma Etiğeri

Çalışma sürecinde ana etik ilkelerin gerçekleştirilmesine önem verilmiştir. Çalışmanın yapılabilmesi öncelikle Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurulu'ndan "Etik Kurul Onayı" (Tarih: 31.01.2023, Sayı: E.476679) (Ek:2). alınmıştır. Araştırmanın etik açıklık ilkesi gereğince aşağıdaki noktalara da dikkat edilmiştir. - Bilinçli onay: Araştırmacılara araştırma başlangıcında çalışmaya gönüllü olarak katılımlarına ilişkin bilgilendirilirmiştir. - Gizlilik, özel hayata saygı ve zarar vermeme: Katılımcıların kişisel bilgileri gizli tutulmuş olup deşifre edilmemiştir. - Aldatmama, yanıltmama ve verilere sadık kalma: Katılımcılardan elde edilen veriler çalışmada açık bir şekilde ifade edilmiş ve verilerin ham Őekillerine ulaşım imkânı sunulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde çalışma kapsamında elde edilen verilerin analiz sonuçları paylaşılmaktadır. Yapılan istatistiksel ve betimleyici analizler neticesinde araştırma konusu ile ilgili aşağıda sunulan bulgulara erişilmiştir.

4.1. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların kişisel özelliklerinden yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, okuduğu bölüm, meslek, meslek yılı, uğraşı alanları, uzmanlık alanları, yılda kaç kere destinasyon (gidilecek yer) değiştiriyorsunuz tablolar halinde sunulmuştur. Buna ek olarak katılımcılarına yöneltilen serbest zaman ve rekreasyon algılarına ilişkin tanımlayıcı analizler sunulmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımları

	Kişisel Özellik	Katılımcı Sayısı	Yüzde
Yaş Dağılımı	21 yaş	1	%6
	23 yaş	4	%27
	24 yaş	1	%7
	27 yaş	2	%13
	28 yaş	2	%13
	29 yaş	2	%13
	37 yaş	1	%7
	40 yaş	1	%7
	51 yaş	1	%7
	Toplam	14	

Tablo 4’de katılımcıların yaş dağılımları gösterilmiştir. Katılımcıların 21-51 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların cinsiyet dağılımı Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Kişisel Özellik	Katılımcı Sayısı	Yüzde
	Erkek	11	%79
	Kadın	3	%21
	Toplam	14	

Tablo 5’de katılımcıların cinsiyet dağılımları gösterilmiştir. Katılımcıların 3’ü kadın, 11’i erkek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların medeni durumuna göre dağılımları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımları

Medeni Durum	Kişisel Özellik	Katılımcı Sayısı	Yüzde
	Bekar	9	%64
	Evli	5	%36
	Toplam	14	

Tablo 6’da katılımcıların 9’unun bekar, 5’i evli olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların okudukları bölümlere göre dağılımı Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Dağılımları

Eğitim Durumu	Kişisel Özellik	Katılımcı Sayısı	Yüzde
	İlkokul	1	%7
	Lise	2	%14
	Lisans	11	%79
	Toplam	14	

Tablo 7’de katılımcılardan 1 kişi ilkokul, 2 kişi lise, 2 kişi ön lisans ve 9 kişi lisans mezunu olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların okudukları bölümlere göre dağılımı Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Okudukları Bölümlere Göre Dağılımları

Okuduğu Bölüm	Kişisel Özellik	Katılımcı Sayısı	Yüzde
	Spor Bilimleri Fakültesi	3	%25
	Bilgisayar Mühendisliği	2	%17
	Makine Gemi İnşaatı	1	%9
	Seyahat İşletmeciliği	1	%9
	Marka İletişimi	1	%8
	Endüstri Mühendisliği	1	%8

	Halkla İlişkiler ve Tanıtım	1	%8
	İngilizce İşletme	1	%8
	Elektronik Bölümü (Meslek Lisesi)	1	%8
	Toplam	12	

Tablo 8’de katılımcılardan 3 kişinin Spor Bilimleri, 2 kişinin Bilgisayar Mühendisliği, 1 kişinin Makine Mühendisliği, 1 kişinin Seyahat İşletmeciliği, 1 kişinin Marka İletişimi, 1 kişinin Endüstri Mühendisliği, 1 kişinin Halkla İlişkiler ve Tanıtım, 1 kişinin İngilizce İşletme, 1 kişinin Meslek Lisesi, 1 Kişinin ilkökul ve lise mezunu olan 1 kişinin de aktif üniversite okuduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların mesleklerine göre dağılımları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımları

Katılımcı	Meslek
K1	Extrem sporlar uzmanı
K2	Yazları sörf hocalığı, kışları Uludağ’da kayak odasında personel
K3	Sörf, Rüzgâr Sörfü Eğitmenliği ve Personel Trainer Eğitmenliği
K4	Balıkçı
K5	E-ticaret, sosyal medya, tekne kaptanlığı, turizm
K6	Kayt sörf eğitmeni ve katy sörf okulu işletmeciliği
K7	İçerik üreticiliği
K8	Endüstri mühendisliği
K9	İçerik üreticiliği
K10	Microsoft iş geliştirmeciliği
K11	Sosyal medya uzmanlığı
K12	Free dancer ve öğrenci
K13	Bilgisayar mühendisliği
K14	Bilgisayar mühendisliği

Tablo 9’da katılımcıların mesleklerine göre dağılımları tespit edilmiştir. Katılımcıların meslekteki yılları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Meslek Yıllarına Göre Dağılımları

Meslek Yılı	Kişisel Özellik	Katılımcı Sayısı
	2 yıl	2
	3 yıl	2
	4 yıl	1
	5 yıl	6
	7 yıl	1
	8 yıl	1
	42 yıl	1
	Toplam	14

Tablo 10’da katılımcıların meslek yıllarına göre dağılımları gösterilmiştir. Katılımcılarda 2 kişinin 2 yıl, 3 kişinin 3 yıl, 1 kişinin 4 yıl, 6 kişinin 5 yıl, 1 kişinin 7 yıl, 1 kişinin 8 yıl ve 1 kişinin 42 yıl meslek yılına sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların uğraşı alanları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Uğraşı Alanlarına Göre Dağılımları

Katılımcı	Uğraşı Alanları
K1	Kayak, snowbord, snowkite, sörf, vin sörf, kayt sörf, roller skate, paten, kaykay, tırmanış,
K2	Tırmanış, paten, sörf, vin sörf, highlining, kaykay
K3	Sörf, rüzgar sörfü, kayak, snowbord, kaya tırmanışı, kamping, trekking
K4	Balıkçılık
K5	Olta balıkçılığı, sosyal medya video içeriği, youtuber, reklam yüzü, olta balıkçılığı ve deniz elektroniği mağazası, sportif balıkçılık için 2 adet gemi ticari işletmeciliği
K6	Tırmanış, snowbord, kayt sörf, basketbol, kaykay, snowkite
K7	Motorsiklet
K8	Seyahat ediyorum motorsiklet ile eşim ile düzenli olarak yolculuk yapıyoruz, video çekiyoruz ve youtubede paylaşım yapıyoruz ve Instagram’da içerik üreticiliği
K9	Basketbol oynamak, gym gitmek, dünyayı ve ülkeleri keşfetmek
K10	Microsoft lisanslarının bayii dağıtımı ve seyahat
K11	Spor, kitap ve seyahat
K12	Seyahat etmek, spor yapmak, yeni yerler keşfetmek
K13	Masa üstü uygulamalar ve web uygulamaları geliştirmek
K14	Web geliştirme

Tablo 11’de katılımcıların uğraşı alanlarına göre dağılımları tespit edilmiştir. Katılımcıların uzmanlık alanları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Uzmanlık Alanlarına Göre Dağılımları

Katılımcı	Uzmanlık Alanları
K1	Tırmanış
K2	Tırmanış, Kayt Sörf
K3	Rüzgâr Sörfü, Fitness
K4	Balıkçılık
K5	Sportif Balıkçılık
K6	Kayt Sörf ve Snowbord
K7	Motorsiklet
K8	Youtube için içerik üreticiliği
K9	Dijital içerik üreticiliği ve e-ticaret
K10	Microsoft
K11	Sosyal medya, video edit
K12	Video editörlüğü
K13	Jeo geliştirme java ile uygulamalar
K14	Jeo script, front end, full stack

Tablo 12’de katılımcıların uzmanlık alanlarına göre dağılımları tespit edilmiştir. Katılımcıların ulusal ve uluslararası destinasyon sıklığı Tablo 13’de gösterilmiştir.

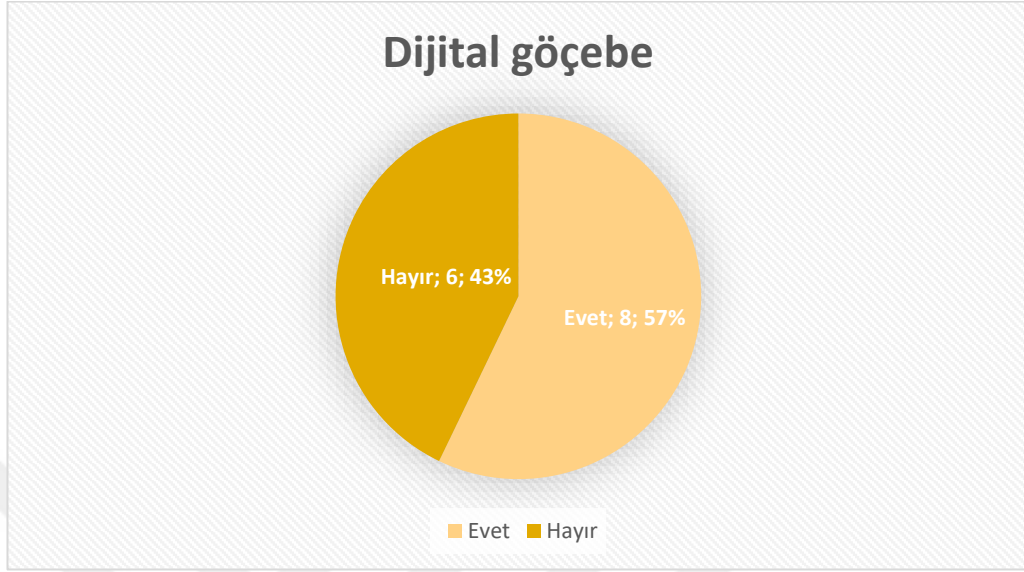
Tablo 13. Katılımcıların Ulusal ve Uluslararası Destinasyon Sıklığı

Katılımcı	Ulusal	Uluslararası
K1	4	—
K2	4	—
K3	3	—
K4	10	—
K5	20’den fazla	20
K6	8	—
K7	15	—
K8	—	10
K9	—	10
K10	10	10
K11	30	30
K12	20’den fazla	12
K13	10	15
K14	10	5

Tablo 13’de katılımcıların yılda kaç kere destinasyon (gidilecek yer) değiştiriyorsunuz ulusal/uluslararası göre dağılımları tespit edilmiştir.

4.2. Katılımcıların Serbest Zaman ve Rekreasyon Algularına İlişkin Bulguları

4.2.1. Dijital Göçebe Olmanın Farkındalığına İlişkin Bulgular

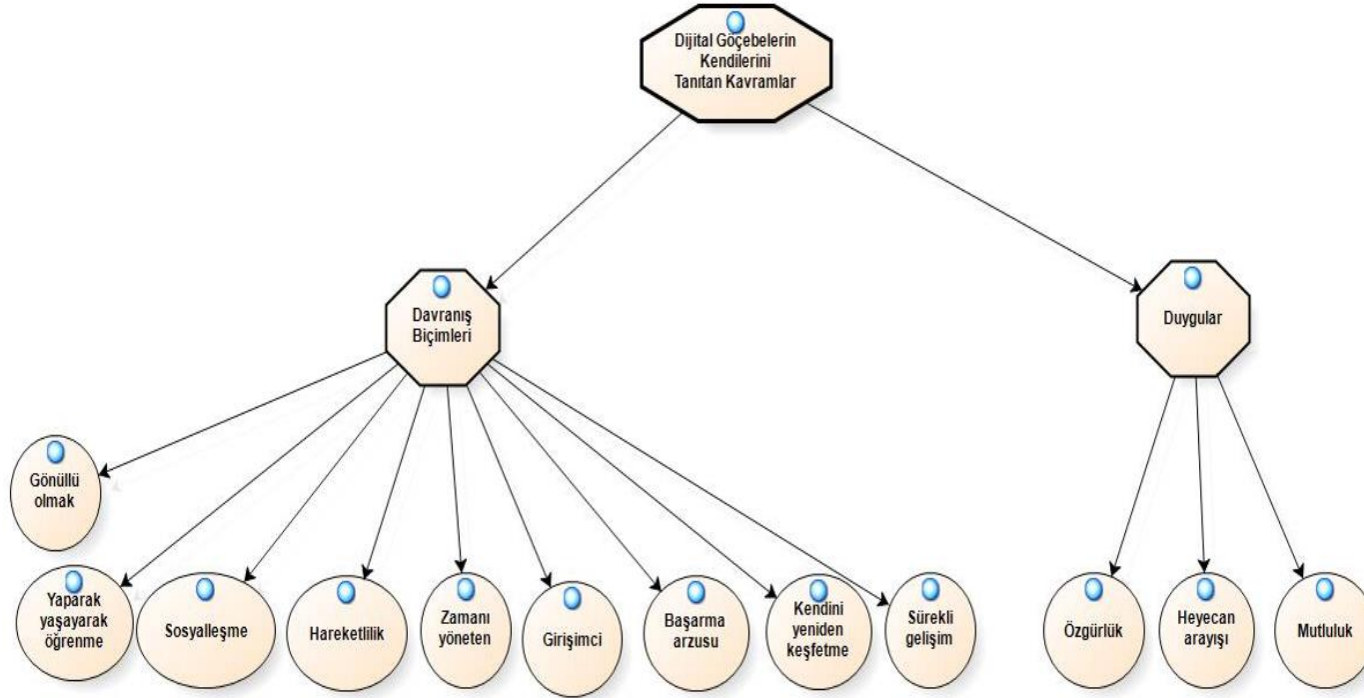
Grafik 2. Dijital Göçebe Farkındalığı

Grafik 2’de katılımcıların “Dijital göçebe” farkındalığı olanlar %57, “dijital göçebe” farkında olmayanlar %43 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların “Dijital Göçebe” farkındalığı ile ilgili aşağıda sunulmuştur.

Ben oturmayı, sakin durmayı ve uzun süre hareketsiz kalmayı hiç sevmiyorum bu yüzden de sürekli hareket ediyorum. Kendimi dijital göçebe olarak görüyorum (K1). Yaptığımız işi daha çok benimseyip daha dijital göçebe olmamızı sağlıyor (K3). 8 senedir dijital göçebe olarak yaşıyorum (K7). Dünyanın farklı noktalarında farklı işler de yapabilirim. Dijital göçebelik aslında Buna da biraz riayet ediyor (K11). Dijital göçebelik anlamında video işi aslında şu son dönemde uzmanlık alanı olarak değerlendirebiliriz (K12). Hayata bakış açım değiştikçe yaptığım işinde farklılaştığını da hissedebiliyorum. Dijital göçebelik farklı bakış açıları sundu. Böylelikle aslında mesleğimde de bazı şeyleri farklı yapabileceğimi, insanların sorunları neler olduğunu daha kolay görebilmemizi sağladı. (K13).

4.2.2. Dijital Göçebelerin Kendilerini Tanıtan Kavramlara İlişkin Bulgular

Şekil 5. Model 1: Dijital kendilerini tanıtan kavramlar

Katılımcıların kendilerini tanıttıkları kavramlar model 1’de verilmiştir. Katılımcıların kişisel özellikleri ile ilgili ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

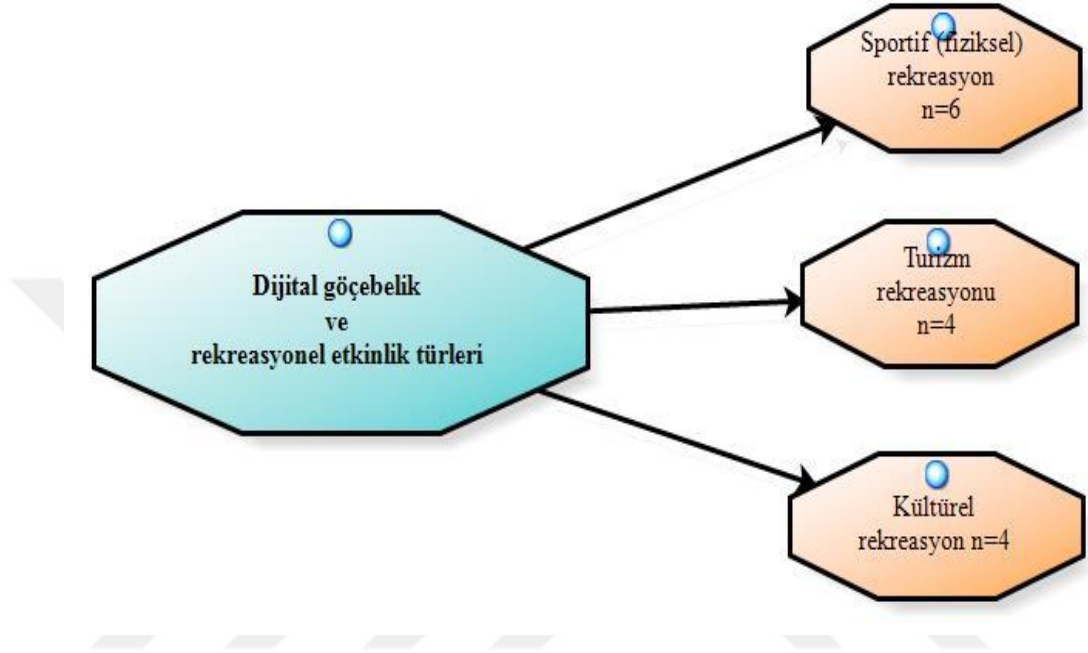
Mutluluk kavramı ile ilgili katılımcıların ifadeleri; *Kişiye özgü tek başıma gezebiliyorum aynı zamanda gezerken de hem hobimi gerçekleştiriyorum, hem para kazanıyorum ve evine geçindiriyorum. Bence 3-5 şeyi bir arada yaparak daha mutlu bir hayat sürdürüyor (K7). Mutluyum esnek bir çalışma şeklim var ve çok yönlü bir işimiz var (K5).*

Özgürlük ile ilgili katılımcıların ifadeleri; *Özgür hissettiğim için zaten mutluyum ve bunları yapmak istiyorum (K2). Hem özgürlüğü yaşıyorum gezerek hem de bağımsız bir şekilde motosiklet kullandığım için de araba gibi peşime 4-5 kişi takma gibi bir zorunluluğum da yok (K7).*

Başarma arzusu; *eğer bir adam bir işte başarı ise mutlaka seviyordur (K4).*
Zaman yönetimi; *daha çok zaman yönetimi olarak bakıyorum olaya (K10).*

4.2.3. Katılımcıların Dijital Göçebelik ve Rekreatyonel Etkinlik Türlerine İlişkin Bulgular

Şekil 6: Model 2: Katılımcıların Dijital göçebelik ve rekreatyonel etkinlik türleri

Model 2’de dijital göçebe ve rekreatyonel etkinlik türlerinden sportif (fiziksel) rekreatyon, turizm rekreatyonu ve kültürel rekreatyon kavramlarına yer verdiği tespit edilmiştir. Katılımcıların etkinlik türleri ile ilgili ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Sportif (fiziksel) rekreatyon ile ilgili katılımcıların ifadeleri; *Sporları yapmayı ve sevdiğim sporlara imkan yaratıp o bölgelere gidip oralarda yapıyorum (K2). Sezona göre karar veriyoruz. Yapacağımız zaman bizim için çok önemli çünkü yaptığımız iş doğa sporu (K6).*

Turizm rekreatyon ile ilgili katılımcıların ifadeleri; *Turizm zamanı önceliğimiz turizm (K5).*

Kültürel rekreatyon ile ilgili katılımcıların ifadeleri; *Ziyaret etmişken de insanlara da gösteriyoruz. İnsanların görmeyi en çok sevdiği şey diğer ülkelerdeki kültürler (K8). Hem kültür sanat gezisi yapalım (K13).*

4.2.4. Dijital Göçebelik Olarak “Ben” İlişkin Bulgular

Şekil 7: Model 3: Dijital göçebe olarak “ben”

Model 3’de sabit bir yaşam tarzında mesleğinizi yapmanız ile dijital göçebe olarak yapıyor arasındaki farklılık da katılımcıların kavramlara yer verdiği tespit edilmiştir.

Tablo 14. Dijital Göçebe Olarak “Ben” Kavramları

	Özgürüm
	Hareketliyim
	Eğleniyorum
	Enerjim Yüksek
	Rahatım
	Emir Almıyorum
	Kendime Çalışıyorum
Dijital Göçebe Olarak “Ben” Kavramları	Daha Çok Kazanıyorum
	Farklı Biriyim Gibi Hissediyorum
	Sosyalim
	Barışçılım
	Yardımseverim
	Hayatı Deneyimliyorum
	Mutluyum
	Huzurluyum

Katılımcıların sabit bir yaşam tarzında mesleğinizi yapmanız ile dijital göçebe olarak yapıyor arasındaki farklılık ile ilgili bazı katılımcı ifadeleri aşağıda sunulmaktadır:

Özgürlük kavramı ile ilgili katılımcıların ifadeleri; *inanılmaz özgürüm bu özgürlük birçok farklı şekilde kullanılabilir. Sosyal hayatında özgür olabilirsiniz, bulunduğunuz ortamda özgür olabilirsiniz, özgürlük bu özgürlüklerin tamamı (K3). Ailemi alıp 5 sene Van'da yaşayalım, 3 sene Balıkesir'de yaşayalım diyebilmenin bir rahatlığı var. Yurt dışına çıkıp orada yaşayabilirim. Bana tamamen özgürlük sağlıyor (K7). İstedığimi yapabiliyorum daha özgürüm (K14).*

Rahatlık kavramı ile ilgili katılımcıların ifadeleri; *. O gün kafamızdaki proje neyse onu yapıyoruz. O yüzden böyle bir rahatlığı da var (K4). Çünkü çok rahatım istediğimi yapabiliyorum, istediğim saatte kalkıyorum ve akşam istediğim saatte yatıyorum (K7).*

Mutluluk kavramı ile ilgili katılımcıların ifadeleri; *Kesinlikle mutluluk (K10). Yapacak olduğumuz işi daha mutlu bir şekilde yapmamızı sağlıyor (K11). İnsan için*

gerçekten güzel ve mutluluk verici (K12). Bu şekilde yaşamaktan daha çok mutluyum (K14).

Enerjim yüksek ile ilgili katılımcıların ifadeleri; İçimdeki enerjiyi söndürmek istemiyorum. Bu yüzden böyle bir yaşam tarzını belirledim (K2). Enerjik hissetmek için asla ve asla bu sabit yaşamı seçeceğimi düşünmüyorum (K3).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1. Demografik Bulgulara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Demografik bulgulara ilişkin bilgiler genel olarak değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan dijital göçebe bireylerin; 11'i erkek ve 3'ü kadın olmak üzere toplam 14 kişiden oluşmaktadır. Bu bireylerin yaşlarının 21-51 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Bu veriler, araştırma grubunda yer alan erkek katılımcı sayısının kadın katılımcılardan fazla olduğunu ve aradaki farkın olduğunu göstermektedir. Bunun temel nedeninin dijital göçebe olarak yaşamanın zorlukları ve toplumdaki kadının rolünden dolayı kaynaklanabilir. Kılıç ve Öztürk (2014) tarafından yapılan çalışmada; kadınların evdeki iş yükünün, kadınların istihdamı önündeki engellerden biri olduğu gösterilmektedir ve Karatepe ve Arıbaş (2017) tarafından yapılan çalışmada; toplumda, iş hayatının genellikle erkek ağırlıklı olarak belirlenmiş olması, kadınların iş dünyasında ikinci plana atılmasına neden olmaktadır ve yapılan çalışma ile örtüşmektedir.

Katılımcıların yaş aralıklarında değişkenlik göstermektedir. Bu farklılığın temel nedeni, araştırma grubunda yer alan bireylerin her yaşta dijital göçebe olarak yaşama fırsatlarının olduklarından kaynaklanmaktadır. Dünyayı dolaşarak seyahat etmek, para kazanmak ve özgürlüklerine düşkün olan bireylerin dijital göçebe olarak yaşamak istemeleri bizlere her yaşta bireyin dijital göçebe olarak yaşayabileceğini göstermektedir.

Katılımcıların diğer demografik özelliklerine bakıldığında bekar katılımcıların evli olanlara oranla daha fazla kişiyi kapsadığı görülmektedir. Buna ek olarak katılımcıların eğitim durumu göz önüne alındığında; lisans düzeyinde eğitim almış bireylerin sayısının fazla olduğu dikkat çekmektedir. Dijital göçebe olarak yaşamlarını devam ettiren bireyler dünyanın çeşitli noktalarında hayatlarına devam etmektedirler. Bu bireyler lokasyonlarını sıklıkla değiştirdikleri ve özgürlüklerine düşkün oldukları için bekar olarak hayatlarını sürdürdüğü düşünülmektedir. Dijital göçebeler, yaşam maliyetlerini de göz önünde bulundurdıklarında bekar olarak yaşamlarını

sürdürdükleri düşünülmektedir. Ayrıca dijital göçebeler geçmiş kuşaklarda olduğu gibi meslek sahibi olup aynı işi yapmak gibi bir gelecek hayali kurmadıklarından dolayı düzenli bir aile yaşamı kurmayı tercih etmeyip bekar olarak yaşamayı tercih etmektedirler (Öztornacı, 2024). Dijital göçebelerin eğitim düzeylerinin lisans düzeyinin yüksek olması, her birinin bir okuryazar olarak entelektüel açıdan üretken bireyler olması, teknolojik gelişmeler sonucunda sosyal medya paylaşımlarının fazla olması, bireylerin hem içinde buldukları koşullar açısından bir farkındalık yaşamasını hem de kendileriyle benzer görüşte olan diğer kişilerle karşılaşma ve iletişime geçme olanağını kolaylaştırdığı düşünülmektedir (Ardatürk, 2022).

Araştırmaya farklı meslek gruplarından katılım sağlandığı görülmektedir. Katılımcıların meslekteki yılları 2-42 yıl aralığında olduğu görülmektedir. İnternet teknolojinin gelişmesi ile birlikte bireyler için vazgeçilmez olmuştur. Dijital göçebe bireyler internetin bulunduğu her ortamda ve her yerde işlerini kolaylıkla sürdürebilmektedir. Değişen küresel iş piyasası ve dinamikleri nedeniyle yapılan düzenlemeler dijital göçebelerin önünü açmaktadır. Özellikle kendi bölgelerinde iş imkanı bulamayanlar için dijital göçebelik giderek değer kazanmakta ve farklı meslek kollarında fırsat olarak öne çıkmaktadır (Hamurcu, 2022). Meslek yıllarının farklı olması dijital göçebelik kavramının, günümüzde Covid-19 pandemi ile daha fazla ortaya çıkmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcıların ulusal ve uluslararası destinasyon sıklığının farklı olduğunu görülmektedir. Bunun temel nedeni her dijital göçebe her yıl ne kadar yer değiştireceği kendi karar verdiği için destinasyon sıklıklarının değiştiği ve ülkelerin dijital göçebeler için uyguladıkları avantajlar olduğu düşünülmektedir. Covid-19 pandemisi ile birlikte Almanya'dan Dubai'ye, Meksika'dan Hırvatistan'a kadar 50'ye yakın ülke dijital göçebe vize vermektedir. Bilişim sektöründe çalışan kişiler için oturma ve çalışma izni veren birçok ülke var ve sayıları günden güne artmaktadır. Her ülkenin şartlarının ve prosedürlerinin farklı olması dijital göçebelerin ulusal ve uluslararası sıklıklarında değişikliklere neden olmaktadır (Onyur, 2024).

5.2. Katılımcı Görüşmelerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde dijital göçebeler ile yapılan görüşmelerde elde edilen bulgular tartışılmıştır. Katılımcıların dijital göçebe farkındalığı, dijital göçebelerin kişisel

özellikleri, dijital göçebelik ve rekreasyonel etkinlik türleri çerçevesinde değerlendirmelere odaklanılmıştır.

5.2.1. Dijital Göçebe Farkındalığı Ait Tartışma

Elde edilen bulgular incelendiğinde katılımcıların “Dijital göçebe” farkındalığının (Grafik 1), farkında olmayanlara oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu durumunun temel nedeni olarak dijital göçebelik kavramının günümüzde daha ön planda olması olduğu düşünülmektedir. Karacaoğlan ve Şahin (2016) yapmış olduğu çalışmada, farkındalık düzeyleri yüksel olan çalışanların, daha fazla iş tatmini sağladıkları görülmektedir. İş farkındalığı yüksek olan bireyler, yaşadıkları olumsuz tecrübelerle takılıp kalmaktansa, onlarla ön yargısız bir şekilde yüzleşmeyi tercih ederler. Yüksek düzeyde bilinçli farkındalığa sahip çalışanların iş tatminlerinin ve iş performanslarının artırdığını ve işten ayrılma niyetlerinin azalttığı sonucuna ulaşılmıştır (Yalçinkaya, 2020). Bu çalışmada ortaya çıkan sonuçlar literatürde yapılan çalışmaların sonuçları ile uyumludur.

5.2.2. Katılımcıların Kişisel Özelliklerine Ait Tartışma

Elde edilen bulgular incelendiğinde katılımcıların kişisel özelliklerinde (Model 1), mutluluk, kendini yeniden keşfetme, özgürlük, heyecan arayışı, girişimci, başarıma arzusu, zamanı yöneten, hareketlilik, sürekli gelişim, gönüllü olmak, sosyalleşme ve yaşayarak yaşayarak öğrenme gibi kavramlara yer verildiği tespit edilmiştir. Kendine uygun meslekte olan bireyler toplumda işlerini isteyerek yapar, mesleğinde ilerler, mutlu ve verimli olarak yaşamlarını sürdürürler (Sarıkaya ve Khorshid, 2009). İş mutluluğu, kavramı çalışanın iş yerindeki mutluluğudur. Kızıloğlu (2021), tarafından yapılan çalışmada iş yerinde mutlu olan çalışanların daha yüksek performans gösterdiği, daha üretken oldukları ve daha az tükenmişlik yaşadığı ortaya koymuştur. Mutluluk iş yaşamında öznel bir iyi oluş, pozitif psikoloji ile de ilişkilendirerek mutluluk ve iş yaşamındaki mutluluğu da içerisinde barındırdığı tespit edilmiştir (Özgüleş, 2019). Dijital göçebelerin gezdikleri ve gördükleri yerlerde farklı yeteneklerini ortaya çıkarmaktadır. . Dijital göçebeler bu sayede yeteneklerini gün yüzüne çıkartarak kendileri keşfetmektedirler. Bunun temel nedeni olarak sürekli olarak yer değiştirmeleri ve yeni yerler keşfetmeleri olduğu düşünülmektedir.

Özgürlük, ilk çağlardan itibaren tüm insanlığı düşündüren bir kavram haline gelmiştir. İnsanın her türlü dış etkilerden bağımsız, kendi iradesine dayanarak hareket etmesi anlamına gelmektedir (Ayaz, 2021). Sarıkaya ve Khorshid (2009) tarafından yapılan çalışmada, gençlerin özgürlüğü değer verdiklerini ve buna göre meslek seçimlerini yaptıkları daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Dijital göçebe olarak yaşamalarını devam ettiren bireylerin özgürlüklerine değer verdikleri ve ofis ortamından çalışmak istememeleri sebebiyle yaşamlarını bu şekilde sürdürdükleri düşünülmektedir. Bu çalışmada literatürde yapılan çalışmalarla sonuçları uyumludur. Farklı kültürleri tanıma, çalışma yönünden esneklik, stresi az ve seyahati bol bir hayat yaşamı sürdüren dijital göçebeler macera dolu rotalar çizmektedir. Macera dolu rotalarda, heyecan arayışı içinde oldukları düşünülmektedir.

5.2.3. Dijital Göçebelerin Rekreatif Etkinlik Türlerine Ait Tartışma

Elde edilen bulgular incelendiğinde katılımcıların dijital göçebelerin rekreatif etkinlik türlerinden (Model 2), sportif (fiziksel) rekreatif, turizm rekreatif ve kültürel rekreatif faaliyetlerine katıldıkları tespit edilmiştir.

5.2.3.1. Sportif Rekreatif

Temeli fiziksel egzersize veya çeşitli spor branşlarının rekreatif amaçlı uygulamasına dayanan ve rekreatif aktivitelerinin büyük bir bölümünü oluşturan türüne sportif rekreatif denmektedir (Biol ve Karaküçük, 2014). Gönen ve ark. (2022) tarafından yapılan çalışmada rekreatif alanlarında yürüyüş, bisiklet ve paten gibi yolların bulunmasını önemli düzeyde gerekli bulduklarını, farklı spor dallarını yapmaya imkan sağlamasının önemli bulduklarını tespit etmişlerdir. İnönü Üniversitesi öğrencileri ile yapılan çalışmada, erkek ve kadın öğrencilerin serbest zamanlarını genellikle aktif olarak sportif rekreatif faaliyetleriyle geçirmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin serbest zamanlarında, okul döneminden sonraki meslek yaşantılarına daha fazla katkı sağlayabilecekleri spor branşlarına öğrenmeyi ve geliştirmeyi tercih ettikleri tespit edilmiştir (Hacıcaferoğlu ve ark. 2014)

5.2.3.2. Turizm Rekreatif

Turizm ve rekreatif insanların hayat kalitesini artırarak, tatmin düzeylerini etkilemektedir. Bu yüzden rekreatif ile turizm arasında ortak bir yaşam ilişkisi

ortaya çıkmaktadır (Öztürk, 2018). Turizm rekreasyonu, dijital göçebelerin dinlenmek, serbest zamanlarını verimli geçirmek ve mutlu olmak için katıldıkları turizm ürününün içerisindeki rekreatif faaliyetlerdir (Duman, 2024). Dijital göçebe bireyler serbest zamanlarını turizm rekreasyonu olarak değerlendiği tespit edilmiştir. Bunun temel nedeninin dijital göçebelerin daha sıcak bölgelerde yaşama istekleri ve oralarda yer alan çeşitli rekreatif faaliyetlere katılma istekleri olduğu düşünülmektedir.

5.2.3.3. Kültürel Rekreasyon

Dijital göçebe bireyler, kültürel rekreatif faaliyetlere katıldıkları tespit edilmiştir. Akyüz ve ark. (2023) , üniversite öğrencilerinin rekreasyon aktivitelerine katılım motivasyonlarını belirlemek amaçlı yapmış oldukları çalışmada kültürel faaliyetlere katılım gösteren öğrencilerin, sanatsal faaliyetlere katılım gösteren öğrencilere göre başarı odaklılık puanları anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Dijital göçebelerin buldukları bölgelerde tarihi kalıntılar, ülkelerin kültürlerini gösteren müzeler ve bölgede bulunan sanat eserlerini görmek istemeleri ve kültürel anlamda kendileri geliştirmek istemeleri bunun temel nedeni olduğu düşünülmektedir.

Dijital göçebe olan bireylerin serbest zaman ve rekreasyon algılarının olduğu ortaya konmuştur. Bu çalışmada tüm bu kavramların birlikte ele alınarak incelenmesi, Dijital göçebe bireylerin serbest zaman ve rekreasyon algıları açısından ulusal ve uluslararası araştırmacılara katkı sağlayacaktır.

ALTINCI BÖLÜM

ÖNERİLER

6.1. Alana İlişkin Öneriler

- Dijital göçebelik kavramı yaygınlaşabilir. Nitelikli Akademik ve sosyal çalışmaların sayısı artırılabilir.

- Ulaşılan dijital göçebe sayısından daha fazla bir sayıya ulaşım sağlanarak, geniş çağlı bir genelleme yapılmasına olanak sağlanabilir.
- Ulusal literatürde dijital göçebeler ve serbest zamanı değerlendiren çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Daha fazla katılımcı ile nicel, nitel ve deneysel çalışmalar yapılabilir.
- Araştırmada görüşme yoluyla veri toplama yapıldığından, gözlem yapmayı kolaylaştırmak ve elde edilen verilerin analizini kolaylaştırması açısından aktivite alanları yarı yapılandırılmış düzen kullanımı ile sınırlıdır. Farklı gözlem yöntemleri kullanılarak daha fazla katılımcının olduğu, yapılandırılmamış alanlarda da çalışmalar yapılabilir.
- Bu araştırma ve benzer araştırmalar elde edilen sonuçlar farklı yaklaşım ve planlamalara katkı sağlayabilir.
- Dijital göçebeliğin farklı kuşaklarda etkileri üzerine araştırma yapılabilir.
- Yapılan araştırma nitel araştırma yöntemiyle tasarlanmış olup yeni araştırmalar da bu yönteme ilave nicel araştırma yöntemi de eklenebilir.

6.2. Araştırmacılara İlişkin Öneriler

- Araştırmaya daha çok birey dahil edilerek geniş kapsamlı ve yüksek örneklem sayısı ile daha genel sonuçlara ulaşılabilir.
- Sanal göçebelik kavramı ve dijital göçebeliğin arasındaki bağlantıya bakılabilir.
- Araştırmaya daha çok kadın katılımcı dahil edilebilir.

KAYNAKÇA

Acar, O. (2021). Göçebe Kültürünün Türk Demonolojisine Etkisi. *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 4(6), 214-230

Agarwal, H. ve Agarwal, R. (2017). First Industrial Revolution and Second Industrial Revolution: Technological differences and the differences in banking and financing of the firms. *Saudi Journal of Humanities and Social Sciences*, 2(11), 1062-1066.

Ağaoğlu, Y. S. ve Boyacı, M. (2013). Serbest zaman eğitimi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 8(1), 17-23.

- Akgül, A. (2006). Mimarlıkta Mobilite Kavramı: Göçebe Çingeler ve Sirk Yaşamı Üzerine Bir İnceleme.
- Akgül, B., Özdemir, A., Erturan Ögüt, E. E, ve Karaküçük, S. (2016). Ciddi Boş Zaman Envanteri ve Ölçümü Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *journal of human sciences*, 13(2).
- Akyüz, O., Alper, R. ve Bayazıt, B. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyon Aktivitelerine Katılım Motivasyonu Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(2), 439-454.
- Alanka, D. (2024). Nitel Bir Araştırma Yöntemi Olarak İçerik Analizi: Teorik Bir Çerçeve. *Kronotop İletişim Dergisi*, 1(1), 64-84.
- Althem, F. (2022). <https://bilimvegelecek.com.tr/index.php/2022/09/02/asyanin-avrupa-uzerine-yuruyusu-kavimler-gocu> Erişim tarihi: 16.07.2024
- Altın, K. (2021). Malazgirt savaşı sonrası kurulan türk beyliklerinin anadoludaki izleri. *Düşünce dünyasında türkiz*, 33.
- Arastaman, G., Fidan, İ. Ö. ve Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenilirlik: Kuramsal bir inceleme. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- Ardatürk, A. Ş. (2022). Bir altkültür oluşumu: modern göçebelik. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 11(92), 597-606.
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (51), 395-407.
- Atatanır, H. (2022). Dijitalleşme: iş yaşamında ve sosyal güvenlikte. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12 (Dijitalleşme), 77-92.
- Ateş, T. (2018). Dünya tarihini etkileyen göçler ve Türk milletinin etkisi. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 42-47.
- Atkeson, A. ve Kehoe, P. J. (2001). The transition to a new economy after the second industrial revolution. National bureau of economic research. Working Paper No. 8676.
- Ayaz, E. S. (2021). Orhon Yazıtlarında Özgürlük ve Başkaldırı Kavramları. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 11(22), 287-305.
- Aydın, A. (2015). Dijital vatandaşlık. *Türk Kütüphaneciliği*, 29(1), 142-146.
- Aydın, N. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: etnoloji. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2), 60-71.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.

- Balcı, H. ve Balcı, Ş. (2023). Değişen Dünya Düzeninde Gelişen Web Araçları, Metavers, Sanal Gerçeklik ve Dijital Para Teknolojilerinin Eğitim Uygulamalarına Etkilerinin Değerlendirilmesi. *SOCIAL SCIENCES STUDIES JOURNAL (SSSJJournal)*, 8(104), 3768-3777.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Bassey, M. (1999). *Case study research in educational settings*. Philadelphia: Open University Press.
- Biröl, S. Ş. ve Karaküçük, S. (2014). Sportif rekreasyon uygulama politikaları üzerine bir araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(2), 80-86.
- Bogdan, R. ve Biklen, S. K. (1997). *Qualitative research for education* (Vol. 368). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Braun, V. ve Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*.
- Busuttil, S. (2021). <https://pursuit.unimelb.edu.au/articles/the-rise-of-the-digital-nomad> Erişim tarihi:24.07.2024
- Capriles, C. ve Munoz, C, J. (2024). <https://www.creative.design/blogs/how-did-pieter-levels-grow-nomad-list> Erişim tarihi: 24.07.2024
- Ciotti, M., Ciccozzi, M., Terrinoni, A., Jiang, W. C., Wang, C. B. ve Bernardini, S. (2020). The COVID-19 pandemic. *Critical reviews in clinical laboratory sciences*, 57(6), 365-388
- Çelebi, F. (2021). Dijital çağda liderlik ve girişimcilik. *Ankara: İksad Yayınevi*, 809-830.
- Çubukcu, A. ve Bayzan, Ş. (2013). Türkiye’de dijital vatandaşlık algısı ve bu algıyı internetin bilinçli, güvenli ve etkin kullanımı ile artırma yöntemleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5(1), 148-174.
- Davis, N. (2016, January). What is the fourth industrial revolution. In *world economic forum* (Vol. 19, p. 388).
- Davutoğlu, N. A. (2020). Üçüncü ve dördüncü sanayi devrimleri arasındaki temel ve sistematik farklılıkların determinist bir yaklaşımla analizi. *Management and Political Sciences Review*, 2(1), 176-194.
- Demir, C. ve Demir, N. (2006). Bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen faktörler ile cinsiyet arasındaki ilişki: lisans öğrencilerine yönelik bir uygulama. *Ege Academic Review*, 6(1), 36-48.
- Demirci, H. ve İnan, S. (2021). Oğuz kağan destanı’nda iskân: yaylak ve kışlaklar. *Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 199-212.

- Demirhan, Y. ve Aslan, S. (2015). Türkiye'nin sınır ötesi göç politikaları ve yönetimi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 23-62.
- Deniz, A. K. (2019). Dijital çağın hedonist çalışanları: Dijital göçebeler. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 101-113.
- Deniz, T. (2014). Uluslar arası göç sorunu perspektifinde Türkiye. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181(181), 175-204.
- Dilay, S. (2022). Göçebelik kavramının çadır formunda güncel seramik uygulamalara yansımaları. Sanatta yeterlilik. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Anabilim Dalı. ANKARA
- Dinç, F. (2020). "Medenileştirme" aracı olarak Osmanlı'nın iskân politikası: caf aşireti örneği. *Şarkiyat*, 12(3), 410-426.
- Doğusan, S. ve Koçak, F. (2019). Ciddi serbest zaman katılımında kadın uzun mesafe koşucularının deneyimlerinin öz belirleme kuramına göre incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 230-249.
- Dömbekci, H. A. ve Erişen, M. A. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme tekniği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 141-160.
- Duman, G. (2024). Didim Kentinin Turizm Rekreasyonu Açısından İncelenmesi. *Spor Bilimleri Alanında Akademik Araştırma ve Değerlendirmeler-II*, 39.
- Efe, H. (2018). Osmanlı imparatorluğu ve türkiye'de yaşanan göçler ve etkileri. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2018(1), 16-27.
- Eklemezler, S. (2019). Türkiye'nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (15), 519-523.
- Ersöz, B. ve Özmen, M. (2020). Dijitalleşme ve bilişim teknolojilerinin çalışanlar üzerindeki etkileri. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 11(42), 170-179.
- Ertan, K. A. ve Ertan, B. (2017). Türkiye'nin göç politikası. *Contemporary Research in Economics and Social Sciences*, 1(2), 7-39.
- Gokcek, V., & Tavacioglu, L. 16th IAMU Annual General Assembly Opatija, Croatia, 2015.
- Göker, G. (2015). Göç kimlik aidiyet: Kültürlerarası iletişim açısından İsveçli Türkler. *Literatürk Academia*.
- Gönen, M., Ceyhan, M. A., Çakır, Z., Zorba, E. ve Coşkuntürk, O. S. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin rekreasyon alanı kullanımlarına ilişkin engel ve tercihleri. *The Online Journal of Recreation and Sports*, 11(4), 59-76.
- Gulam, A. (2016). Recreation—need and importance in modern society. *International Journal of Physiology, Nutrition and Physical Education*, 1(2), 157-160.

- Hamurcu, A. U. (2022). Dijitalleşen dünyada yeni çalışma koşulları: Metaverse ve çevrimiçi mobil çalışma. *İdealkent*, 14(Özel Sayı), 26-45.
- Hannonen, O. (2020). In search of a digital nomad: defining the phenomenon. *Information Technology & Tourism*, 22, 335-353.
- Heale, R. ve Twycross, A. (2017). What is a case study?. *Evidence-based nursing*.
- Nanator (2024). <https://www.nanorator.com/1825-dijital-gocebe-olmanin-avantajlari-ve-zorluklari.html> Erişim tarihi: 29.09.2024
- Ibhafidon, A., Oforka, O. K., Onuzulike, N. M., & Nwaobiala, C. J. (2021). Recreation and its Health Benefits: A Critical Review. *International Journal of Human Kinetics, Health and Education*, 6(1).
- Işık, S. (2019). Dijital çağda kuşaklararası farklılıklar ve Z kuşağı: Dijital yerliler ve dijital göçmenlerin teknoloji kullanım özelliklerine yönelik bir araştırma. *İzmir: Ege Üniversitesi*.
- İli, B. ve Büyükbaykal, G. N. (2023). *Yeni Medya Çağında Dijital Göçebelik: 21. Yüzyılın Gezgincileri Üzerine Bir İnceleme*. Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi. Antalya.
- İmamoğlu, E. ve Barutcu, K. (2023). Türkiye’de Dijitalleşen Sektörlerde İş Gücü Niteliğindeki Gereksinimlerin Güncel İş İlanları ile Analizi. *Alanya Akademik Bakış*, 7(2), 823-845.
- İnan, C. E. (2016). Türkiye’de göç politikaları: iskân kanunları üzerinden bir inceleme. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 10-33.
- Jänicke, M. ve Jacob, K. (2009). A Third Industrial Revolution ? Solutions to the crisis of resource-intensive growth. *Solutions to the Crisis of Resource-Intensive Growth*.
- Karacaoğlan, B. ve Şahin, N. H. (2016). Bilgece farkındalık ve duygu düzenleme becerisinin iş tatminine etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 421-444.
- Karahan, S., Uca, S., ve Güdük, T. (2022). Nitel araştırmalarda görüşme türleri ve görüşme tekniklerinin uygulanma süreci/Interviews and interviewing techniques in qualitative research. *Nitel Sosyal Bilimler*, 4(1), 78-101.
- Karakaya, H. (2020). Türkiye’de göç ve etkileri. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(2), 93-130.
- Karataş, Z. (2017). Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel yaklaşımın yükselişi. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-86.
- Karatepe, S. ve Arıbaş, N. N. (2017). İş hayatında kadın yöneticilere ilişkin cinsiyet ayrımcılığı: Türkiye için bir değerlendirme. *Yasama Dergisi*, (31), 7-23.

- Kelly, J. (2012). *Leisure*(4. b.). IL: Sagamore Publishing
- Kılıç, D. ve Öztürk, S. (2014). Türkiye’de kadınların işgücüne katılımı önündeki engeller ve çözüm yolları: Bir ampirik uygulama. *Amme İdaresi Dergisi*, 47(1), 107-130.
- Kırık, A. M. ve Özkoçak, V. (2020). Yeni dünya düzeni bağlamında sosyal medya ve yeni koronavirüs (COVID-19) pandemisi. *The Journal of Social Sciences*, (45), 133-154.
- Kızıloğlu, E. (2021). İş yerinde mutluluk kavramına ilişkin makalelerin bibliyometrik analiz ile incelenmesi. *Kapadokya Akademik Bakış*, 5(2), 43-61.
- Koçak, A. ve Durgun, A. (2023). Türkiye’nin uluslararası göç politikaları. *Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi*, 5(13), 253-273.
- Köksal, G. (2019). Serbest zaman doyumu ve yaşam tatmini ilişkisi: Beden eğitimi öğretmenleri örneği. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı. Konya.
- Kurt, B. (2020). Geleneksel türk kültüründe göç olgusunun türkülere yansımaları ve malatya yöresi yayla türküleri. *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 30-42.
- Kuznetsov, Y. (2023). <https://www.globalyo.com/tr/top-10-destinations-for-digital-nomads> Erişim tarihi: 29.09.2024
- Lin, W. C. (2009). *Study of casual and serious golfers: Testing serious leisure theory* (Doctoral dissertation).
- Makimoto, T. (2013). The age of the digital nomad: impact of CMOS innovation. *IEEE Solid-State Circuits Magazine*, 5(1), 40-47.
- Meeras, L. (2010). Leisure and recreation. *University of Tartu, College Department of Tourism, Pärnu*, 50.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers
- Metin, O. ve Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 273-294.
- Mills, A. J., Durepos, G., & Wiebe, E. (Eds.). (2009). *Encyclopedia of case study research*. Sage publications.
- Milošević, J. (2020). *Digital nomads: a cultural view* (Doctoral dissertation, University of Rijeka. Faculty of Humanities and Social Sciences. Department of Cultural Studies).

- Mohajan, H. K. (2018). Qualitative research methodology in social sciences and related subjects. *Journal of economic development, environment and people*, 7(1), 23-48.
- Mullens, F. ve Glorieux, I. (2023). Not enough time? Leisure and multiple dimensions of time wealth. *Leisure Sciences*, 45(2), 178-198.
- Nash, C., Jarrahi, M. H., Sutherland, W. ve Phillips, G. (2018). Digital nomads beyond the buzzword: Defining digital nomadic work and use of digital technologies. In *International conference on information* (pp. 207-217). Cham: Springer International Publishing.
- Nomad List (2024). <https://nomadlist.com/> Erişim tarihi: 24.07.2024
- Octapull (2024). <https://octapull.com/dijital-gocebe-vizesi-veren-ulkeler-2023/> Erişim tarihi: 24.07.2024
- Olgun, C. K. (2008). Nitel Araştırmalarda İçerik Analizi Tekniği. *OSYOLOJİ OTLARI*, 66.
- Onyur, M. (2024). <https://blog.remitly.com/tr/gocmenlik/dijital-gocebe-yeni-nesil-ozgurluk/> Erişim Tarihi: 10.09.2024
- Öngören, H. (2022). Türkiye'de internet kullanım eğilimi ve dijital vatandaşlık algısının insan hakları bağlamında incelenmesi. *Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Akademik Dergisi*, 5(9), 47-82.
- Özenç, Y. Y. (2022). Eğitim Araştırmalarında Durum Çalışması Deseni Nasıl Kullanılır?. *Uluslararası Eğitimde Nitel Araştırmalarda Mükemmellik Arayışı Dergisi*, 1(2), 57-67.
- Özgüleş, B. (2019). İşe bağlılık ve iş yaşamında mutluluk kavramlarının epistemik olarak incelenmesi. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 6(14), 72-83.
- Öztornacı, E. (2024). Genç İşsizliği ve Dijitalleşme İlişkisi. *İzmir İktisat Dergisi*, 39(1), 256-274.
- Öztürk, Y. (2018). Boş zaman, rekreasyon ve turizm kavramları arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı bir analizi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(2), 31-42.
- Patterson, I. ve Pegg, S. (2009). Serious leisure and people with intellectual disabilities: Benefits and opportunities. *Leisure Studies*, 28(4), 387-402.
- Patton, M. Q. (2014) Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. M. Bütün ve S. Demir (Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Petrosyan A. (2024) <https://www.statista.com/statistics/617136/digital-population-worldwide>. Erişim Tarihi:21.07.2024

- Pollard, C. A., Morran, M. P. ve Nestor-Kalinoski, A. L. (2020). The COVID-19 pandemic: a global health crisis. *Physiological genomics*.
- Reichenberger, I. (2018). Digital nomads—a quest for holistic freedom in work and leisure. *Annals of Leisure Research*, 21(3), 364-380.
- Reichenberger, I. (2018). Digital nomads—a quest for holistic freedom in work and leisure. *Annals of Leisure Research*, 21(3), 364-380.
- Saraç, Z. (2017). Dünya Tarihinde Orta Asya. *Tarih Kritik Dergisi*, 3(1), 16-22.
- Sarikaya, T. ve Khorshid, L. (2009). Üniversite öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen etmenlerin incelenmesi: Üniversite öğrencilerinin meslek seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.
- Sayılır, S. B. (2012). Göçebelik, Konar-göçerlik meselesi ve coğrafi bakımdan konar-göçerlerin farklılaşması. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 12(1), 563-580.
- Sayın, Y., Usanmaz, A. ve Aslangiri, F. (2016). Uluslararası göç olgusu ve yol açtığı etkiler: Suriye göçü örneği.
- Saykılı, A. (2019). Higher education in the digital age: The impact of digital connective technologies. *Journal of Educational Technology and Online Learning*, 2(1), 1-15.
- Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z., ve Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. *Selçuk İletişim*, 7(4), 23-32.
- Söyler, S. (2016). *Turizmde ciddi serbest zaman faaliyeti olarak doğa yürüyüşleri, çevre kimliği ve yaşam doyumu ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi. İzmir.
- Stake, R. R. (2005). Case studies. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The SAGE handbook of qualitative research* (Third edition). London: Sage.
- Stebbins, R. (1992). *Amateurs, professionals, and serious leisure*. Montreal: McGill-Queen's University Press
- Stebbins, R. (1982). Serious leisure: A conceptual statement. *Pacific Sociological Review*, 25(2), s. 251-272.
- Stebbins, R. A. (2001). The costs and benefits of hedonism: Some consequences of taking casual leisure seriously. *Leisure Studies*, 20, 305-309.
- Stebbins, R. A. (2008). Right leisure: Serious, casual, or project-based?. *NeuroRehabilitation*, 23(4), 335-341.
- Subaşı, M., & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.

- Sucu, İ. (2020). Yeni dünya düzeninde dönüşümün iletişim ve medyadaki ilk adımları: covid-19 sonun başlangıcında yeni bir dijital çağ. *Journal of Human and Social Sciences*, 3(2), 556-566.
- Şahin, R. (2019). Sanayi devrimi osmanlı imparatorluğu'nda neden başlamadı? *Business Economics and Management Research Journal*, 2(1), 1-16.
- Şimşek, G. (2023). Beden Eğitimi öğretmenlerinde rekreasyonel fayda algısı etkinlik tecrübe düzeylerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Spor Bilimleri Fakültesi. Mersin.
- Tan, M. (2013). Göçebelikten kent hayatına geçiş: Siirt Duderan aşireti örneği. *Diyarbakır: Dicle Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyoloji Ana Bilim Dalı. Diyarbakır.*
- Tarihi olaylar <https://www.tarihiolaylar.com/tarihi-olaylar/malazgirt-meydan-muharebesi-993> Erişim Tarihi:19.07.2024
- Taş, M. (2023). Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin boş zaman tutumlarının serbest zaman motivasyonu ile ilişkisi. *Trakya Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Rekreasyon Bölümü ana Bilim dalı. Edirne*
- Tekinal, M. ve Uğuz A. Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153-172.
- Tütüncü, Ö., Aydın, İ., Küçükusta, D., Avcı, N. ve Taş, İ. (2011). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen unsurların analizi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22(2), 69-83.
- Üzmez, S. S. ve Büyükbeşe, T. (2021). Dijitalleşme sürecinde bilgi yönetiminin işletmelerin teknoloji uyumuna etkileri. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 16(2), 117-127.
- Wu, P., Fang, Y., Guan, Z., Fan, B., Kong, J., Yao, Z. ve Hoven, C. W. (2009). The psychological impact of the SARS epidemic on hospital employees in China: exposure, risk perception, and altruistic acceptance of risk. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 54(5), 302-311.
- Yağar, F. ve Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: Araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenilirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.
- Yalçınkaya, Y. (2010). Bilginin farkındalık ve farklılığında organizasyonların gelecek alanı: İnovasyon. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(3), 373-403.
- Yankın, F. B. (2019). Dijital dönüşüm sürecinde çalışma yaşamı. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 7(2), 1-38.
- Yaylı, H. (2024). Rekreasyon etkinliklerine katılımı fayda, engel ve tercih ilişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı. BALIKESİR.

- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (11. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online*, 9(1), 79-92.
- Yıldırım, O. ve İpek, İ. (2020). Yeni koronavirüs salgını dolayısıyla gündeme gelen sosyal izolasyon ve gönüllü karantina döneminde internet ve sosyal medya kullanımı. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2020(52), 69-94.
- Yıldırım, S. (2016). Cumhuriyet dönemi nüfus politikaları çerçevesinde göç ve göç politikaları (1921-1960). *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (24), 273-301.
- Yılmaz, O. ve Gürbüz, P. G. (2023). Dijital Göçebelik ve Rekreasyon Üzerine bir Araştırma. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 82-93.
- Yin, R. (1984). Case study research: design and methods. (3. Basım). California: Sage Publications.
- Zhang, J. ve Chen, Z. (2024). Exploring human resource management digital transformation in the digital age. *Journal of the Knowledge Economy*, 15(1), 1482-1498.
- <https://www.localyze.com/blog/digital-nomad-statistics-trends-2023-2024#2023-digital-nomad-earning-statistics> Erişim Tarihi: 29.09.20